

NOVI AKORDI

GLASBENO-KNJIŽEVNA PRILOGA

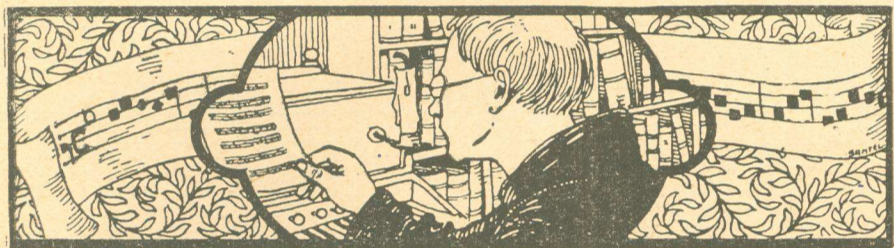
XII. letnik
Zvezek 5—6

Strokovno uredništvo: Dunaj XV/1 Mariabilfergürtel 29.
Izdajatelj in odgovorni urednik: L. Schwentner, Ljubljana.
Cena za leto K 10.—, za 1/2 leta K 5.—, posamezni zvezki po 2 K.

Ljubljana
1913

Vse prispevke je izključno nasloviti le na *strokovno* uredništvo (dr. Gojmir Krek). — Rokopisi se ne vračajo. — Na anonimne ali psevdonimne pošiljatve se ne oziramo. — Za nenaproseno vposlane prispevke uredništvo ne jamči. — Sklep uredništva za članke 1. za druge prispevke 8. dne prejšnjega meseca.

Pretisk člankov, poročil in ocen je dovoljen samo, če se izrecno navede vir: „Novi Akordi“.

„Oljki“.

Kantata za soli, zbor in orkester, zložil P. Hugolin Sattner.

Tematična analiza z notnimi primeri.

Vse pravice, tudi prevoda, si pridržuje založništvo. Vsako kakeršnokoli pomnoževanje v celoti ali posameznih delov izrecno prepovedano.

EMIL HOCHREITER.

Pater Hugolin Sattner, skladatelj prvega slovenskega oratorija „Assumptio“, ki se je pred dvema letoma v Ljubljani izvajal z nenavadnim uspehom, je po dveletnem molku obdaril slovenski narod z novim delom velikega sloga; zložil je na Gregorčičevo odo „Oljki“ veliko kantato, ki jo namerava „Glasbena Matica“ uprizoriti začetkom meseca aprila. Ker ima skladatelj in njegovo najnovejše delo velik pomen za jugoslovansko glasbo, podamo v nastopnem opis in tematično analizo tega dela.

Odveč bi bilo, ko bi hoteli razlagati Gregorčičevo pesnitev, kajti „Oljka“ je vsakemu izobraženemu Slovcu tako znana, kakor Nemcem Schillerjev „Lied von der Glocke“ ali Goethejev „Erlkönig“.

„Das Lied von der Glocke!“ — Koliko skladateljev je že uglasbilo ta krasen spev!, imenujem le: Romberga, Brucha, Störa. Toda kakor pri tem spevu, je tudi pri „Oljki“ skladatelju računati z dvema težkočama. „Oljka“ je skladatelju v dvojnem pogledu težko dostopna: radi bogate vsebine njenih kitic in radi obilih slik. — Težko je glasbi sporedno hoditi

s kiticami, polnimi globokih idej; tudi ni lahko, glasbeno slikati podobe, s katerimi nas „Oljka“ naravnost očara. Skladatelju preté na raznih mestih čeri, ki morejo ukončati njegove namere. Sattner se jim srečno izogiblje; pripravlja namreč vsako sliko z umestnimi predigrami, pojasnjuje s ponavljanjem besedila, vpleta orkestralne medigre in liturgične koralne stavke. Na ta način se vrsti slika za sliko; v prijetni zvezi se menjavajo podobe. V tem pogledu ima Sattnerjeva kantata prednost pred Bruchovo, dasi je slednja — kakor znano — jako lepo zamišljena.

Znano je, da Gregorčič v svoji „Visoki Pesmi“ opeva oljko v njenih odnošajih do človeka. Oprt na globoko besedilo je ustvaril Sattner skladbo, ki visoko prekaša njegovo „Assumptio“. V formalnem oziru sicer ni dosti razlike med obema skladbama, k večjemu, da „Oljka“ ne uporablja recitativov, ker ni povoda za-nje. Toda, kar zadeva glasbeno vrednost, je ta skladba, v kolikor morem soditi, najboljša, kar nam jih je dosedaj podala slovenska umetnost. Orkestralna partitura kaže jako fine poteze, mogočna stopnjevanja in silno ekonomično izkoriščanje instrumentalnih skupin, kar smo v „Assumptio“ pogrešali. Mogočen je učinek solospjevov, zborov in orkestralnih stavkov, in konvencionalizem je zastopan v tej skladbi v prav minimalni meri. Skladatelj, dasi ni več mlad, se uči v enomer, in sad tega neumornega truda se kaže v tem, da se more danes že šteti med moderne skladatelje. On ima odprto uho in jasno oko za moderno glasbo, ki je v zadnjih dveh desetletjih silno napredovala; iz tega vira zajema s polno kupo. — —

Med „Assumptio“ in „Oljko“ je presledka le dve leti, in vendar kak napredek pri možu, ki po svojem poklicu kot redovnik nima dosti prilike, diviti se nad produkcijami modernih skladb, temveč

črpa moderno glasbeno vednost bolj iz mrtvih partitur! Največji napredek pa je opaziti v orkestraciji.

Sattnerjeva invencija je v tej skladbi posebno bogata, duhovita, nazorna; prijetno vzburja, vzradoščuje, a tudi toži in jadikuje, kakoršna je že situacija. Premišljena glasbena izrazitost in duhovita slikovitost sta torej posebni prednosti, ki dičita to delo. Da preveva narodni kolorit celo delo, je skladbi samo v čast. — —

Skladba ima tri dele. Prvi del obsega obširen pozdrav oljki, rastoči na vinskem bregu, kakortudi svetopisemsko epizodo vesoljnega potopa, v kateri se prav fino riše oljka kot simbol miru.

Drugi del slika blagoslov oljke na cvetno nedeljo in vihar, ki ga naj umiri oljna vejica, katero hišni gospodar sežiga na žrjavici.

Tretji del je posvečen junaku, čigar mrtvo truplo kropi hvaležna množica z oljno vejico.

Le-ti dogodki pa niso brezmiselno sestavljeni, marveč pesnik jih je znal organsko tako lepo zvezati, da že pesem sama močno učinkuje na mehko dušo.

Bodi še omenjeno, da je klavirski izvleček te skladbe izšel iz obče znane tiskarne Waldheim, Eberle in Ko. na Dunaju v pravilni in krasni izdaji. Na prvem mestu je slovensko, na drugem nemško (Funtkovo) besedilo. Z dvojnimi besedilom je mogoče, da prekorači skladba ozke meje domovine in da se bo izvajala tudi podrugod.

I. del.

Predigra k „Oljki“ ni uvod v delo samo, še manj programatična uvertura; ona nas le pripravlja na prizor, ki se slika v začetku ode. Slično tudi Haydn uvaja svoje „Stvarjenje“ z orkestralnim uvodom, ki slika kaos. Slika, ki jo nam riše skladatelj v dvospevu pastirjev (prva in druga oboa), nas prestavlja hipoma v one južne pokrajine, kjer raste zelena oljka in se pase brezskrbna čreda. Mojsterske so prve poteze, s katerimi riše skladatelj pastirsko idilo sredi oljčnih gajev, realistično čarodejne ljubeznivosti, neprisiljene, naravne romantike. (1)

(1) *Allegretto pastorale*. ($\text{♩} = 63$)

1. ob.

pp

i. t. d.

Glasba, ki ima pastoralen značaj, nas uvaja po kratkem poletu v začetni zbor, v katerem se diskretno oglašajo najprej ženski, (2)

(2) *Andante*

p

poco

Dre-vo ra-sto-če v vinskem bregu, le-po ze-le-no v belem sne-gu

nato moški glasovi, ki se pri besedah „pozdravljam te srčno“ združijo v veličasten zbor, kateremu daje orkester poseben blesk.

Bas-solo opisuje oljko, ki „kakor travnat otok v puščavi prijazno zeleni“. Vsi so padli v bitki, le „tebe bojni grom ni strl.“ Ta melodija ima heroičen značaj, vsak zlog je markiran, trombine fanfare spominjajo na boj, kremenit, odločen rithmus vzbuja naše

(3) *Bas-solo*

mf

le nje-ga boj-ni grom - ni strl

Orkester razpreja heroičen motiv dalje; zbor še enkrat vzklikne „pozdravljam te“, (3 a)

(3 a) *crescendo e string.*

f *a tempo*

po - zdra-vljam te, po - zdra-vljam te, po - sr - čno

zdra-vljam te, po-zdra-vljam te, i. t. d. topot srčneje,

krepkeje, potem se umakne radostnemu „Allegro“, ki z bujnimi barvami slika pomladansko življenje. (4)

(4) *Allegro* ($\text{♩} = 116$)

p dolce

Ta homofonski stavek

je zelo živ in slikovit, pomladanski kras močno poživljajo trobente, ki se oglašajo na arzi v visoki legi. Mešani zbor modulira v F (5)

(5) *Poco meno mosso* ($\text{♩} = 104$)

mf

Na té iz go-lih tam gr - mi-čev

in prepusti nadaljno vlogo ženskemu zboru, ki opisuje pomladansko rajanje tako živahno, kakor bi se čulo prijazno ptičje žgolenje. Mešani zbor vstopi z varijanto in konča spev z veličastnim fugato-stavkom, ki obenem diha veličastnost in radost. (6)

(6)

p po - zdra - vljam te, po - zdra - vljam te

S tem je končan prvi zbor. — Krasna medigra sledi prijaznemu opisu pomladi in pripravlja resnobni sopran-solo: „Ti v rane vlivaž nam zdravila“. (7)

(7)

Sopran-solo

Ti v ra - ne vli - vaš nam zdra -

godala

vi - la

i. t. d.

V tem spevu nahajamo trojno

stopnjevanje, ki se povspne do visokega c. Potem pa zopet pada, modulira v fis in se v ljubeznivi koloraturi spaja v tercah s klarineto ter končno v fermati najde naraven odmor.

Bliža se opis vesoljnega potopa. Sopran-solo se še ziblje v visokih melodijah, ki najdejo višek v besedah: „Bog se je kesal, da je človeško bitje ustvaril“; hipno pa se spremeni tempo v silovit „con fuoco“ (f-moll), trombe in pozavne zaorijo, (8)

(8)

Con fuoco (♩ = 78)

Tr. Poz. God. *ff*

v mogočnih orkestralnih udarcih se pojavlja srd užaljenega božanstva, „zato pa vse ljudi končal“ (moški zbor). Velečastna, strašna, hkratu ginljiva slika . . . .

Glasba se umiri in moški zbor sam nadaljuje spev, iz katerega odseva v skrivnostnih postopih nema resignacija. Nato sledi As-dur-stavek, (9)

(9)

Moderato assai.

Kdo ve, kdo ve, če ta kdo ve

pp

ta kdo ve če ta kdo ve

vbe - ži

ki harmonično in imitatorično obdeluje izvoljeni motiv na jako umeten in duhovit način; (10)

(10)

Kdaj ta brez-brež-na vo-da splash-ne? etc.

kmalu se poleže srd in se umakne usmiljenju božjemu. Čuje se rešilna beseda: „O ne! — Dih božji toplo dahne“, katero prevzame alt-solo, nežno in občuten. Zelo umestno koncipirane so šestnajstinke, s katerimi imitirata violoncello in klarineta pikanje in kljuvanje golobčka ob drevesu; recitativni polet nam pove, da nosi golobček oljčno vejico v kljunčku in nam prinaša simbol sprave in miru.

Alt-solo (11)

(11)

Semplice (♩ = 92)

posreduje prehod k sklepnemu zboru 1. dela, ki je po muzikaličnem ustroju, po lepo zaokroženi obliki, po bogastvu in raznoličnosti vsebine eden najzanimivejših delov Oljkine partiture. Začne se v F homofonsko, kmalu pa se spremeni v D (12)

(12)

in se konča,

Mi - ru sim-bol si tu - di nam

opiraje se na ležeči ton C, po šumečih akordih, katere obigravajo blesteče violinske figure, v mogočnem unisono: „Miru simbol si tudi nam!“

II. del.

Početek drugega dela nam predstavlja cvetno nedeljo, ko blagoslavlja cerkev oljke. Temu prizoru sta posvečena dva izredno ljubezniva glasbena

stavka, in sicer orkestralni uvod, ki vzbuja našo pozornost z dvema motivoma; (13) in (13 a)

(13)

Poco sostenuto ($\text{♩} = 63$)

(13 a)

Più mosso

dalje zbor, ki igra na tem mestu vlogo pripovedovalca. Glasba, ki se nam tukaj nudi (14),

(14)

je pristna Sattnerjeva. Mirno se izgubé besede: „Svetišče zdi se oljkov gaj“; v tem trenutku se oglasi izza odra, kakor iz bližnje cerkve, cerkvena liturgija, ki služi pri blagoslovu oljk: „Hosanna filio David“; orgle spremljajo zbor moških koralistov. Ta ideja je jako srečna. Koralnemu prizoru sledi sopran-solo v Ges. (15)

(15)

Molto sostenuto

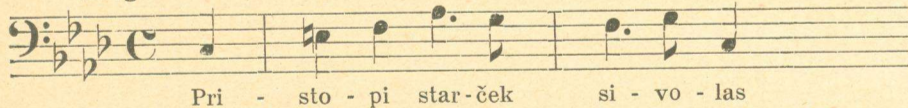

Nekatere solopartije iz „Assumptio“ in „Oljke“ prekašajo sicer ta solo po obsegu in zunanjih sredstvih; ni pa nobene, ki bi se s to mogla meriti glede oblike, notranje in zunanje harmonije posameznih delov in glede razmerja s celoto. Po mojem mnenju je ta solo-spev višek cele kantate. Seveda zahteva solistinjo, ki se more ponašati s krasnim glasom in iskrenim prednašanjem.

Zopet se oglasi koral „Pueri Haebreorum“, sedaj v ženskih glasovih; nato pa prihaja iz ust svečenika blagoslov oljk (16),

(16)

Adagio

ki se modulatorično lepo stopnuje; tretjič se oglasi koral: Sanctus, sanctus, v mešanih glasovih. Ti koralni spevi bodo poslušalcem ostali gotovo v trajnem spominu; saj so tudi najlepši, kar jih ima koralna, liturgična knjiga.

Iz tega bogoslužnega razpoloženja nas prestavi sveži allegretto-stavek v $\frac{6}{8}$ taktu (17)

(17)

Allegretto ($\text{♩} = 132$)

na žitno polje, kjer se ziblje zlato klasje semtertja. Tercet (sopran, alt, bas), nežno instrumentiran, nam opisuje to idilo, ki kontrastuje prijetno s prejšnjimi, cerkvenimi melodijami. Spev se obrača v e-moll in postaja čedalje bolj zanimiv. Radostno razpoloženje rodi motiv (18),

(18)

largamente

toda sklep speva z zvišano kvinto (c, e, gis) (18 a),

(18 a)

udari neprijetno vmes in naznanja, da je zadovoljnost z žitnim poljem še prezgodnja. Grozeče se oglasi tam-tam v pp in naznanja nesrečo; zamolkli grom se čuje iz daljave, nevihta se bliža in grozi setvam. Zastajajoči rithmus basa naznanja nevarnost.

Nasproti vsej tradiciji, ki je zastopana zlasti v Haydnovih „Die Jahreszeiten“, je opis nevihte jako kratek; niti zbor ne stopi v akcijo, samo divje fugiran orkestralni stavek (19)

(19)

Allegro ($\text{♩} = 144$)

slika grozoto te narurne prikazni, v katero posega solist z obupnimi klici. Nevihta je pač le kratko skicirana, se kmalu pomiri, in mogočni, veličastni akordi opevajo neskončno veličje božje, ki se je pojavilo v narurni sili. Kar je, to je značilno: onomatopoetično nastopa grom, blisk, tresk, piš in šum; samo prekratko je; skladatelj bi bil bolje storil, da je nevihta — v primeri z drugimi slikami tega dela — razplel bolj na široko.

Alt-solo (20)

(20)

Alt-solo
Molto tranquillo ($\text{♩} = 66$)

opisuje molitev otrok, starčkov in žená, — „glasno ihteč, k Bogu moleč“ —, lepa arija v A, iz katere veje duh iskrene pobožnosti in prave krščanske udanosti. — „A hiše skrbni gospodar mladike oljkove sežiga, da vmiril grozni bi vihar“ (bas-solo). — K sklepu tega prizora se dviga dim proti nebu (primerjaj oktavni postop „dviga“), in na polja se vlije „dežžžžžžžžžž“ krotak, ki se na ta način čuje celo iz grla solista, pa se slika značilno tudi z brzimi šestnajstinkami, ki se polagoma spremené v osminke in piccicato-četrtinke (21),

(21)

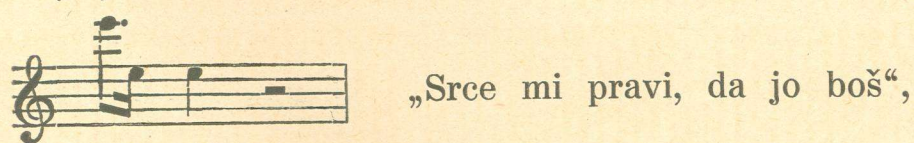

kakor bi res padale kaplje — vedno manj in manj, — nazadnje le še tu in tam katera.

Želja pesnika, da bi oljka pomirila tudi nevihto, ki hruje med ljudmi, je lepo izražena v basovski vlogi, stopajoči v sekvenci, ki sicer ni nova in izvirna, vendar naredi jako globok vtis. — „Pomirila me boš, če prej ne, ko me boš kropila“. — Skladba prehaja v nov stadij: slutnja smrti se pojavi, akordi padajo v četrtinkah, kakor bi blagoslovljena voda z oljke škropila mrtvega junaka; slede dolgo zadržani akordi in se končajo v praznem D-trizvoku brez terce.

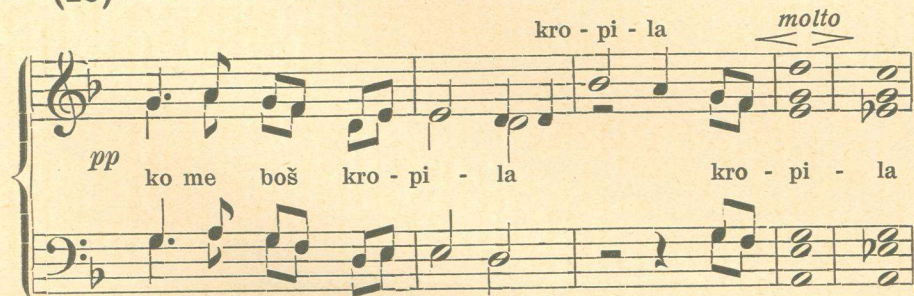
Zbor ponavlja pesnikovo željo, ki je dramatično kolorirana z urnimi violinskimi triolami; dviga se do velike sile; kontrapunktika pa je le pičlo zasejana. — Glasba se polagoma umiri: (22)

(22)

in se konča v nežnem pianissimo (23),

(23)

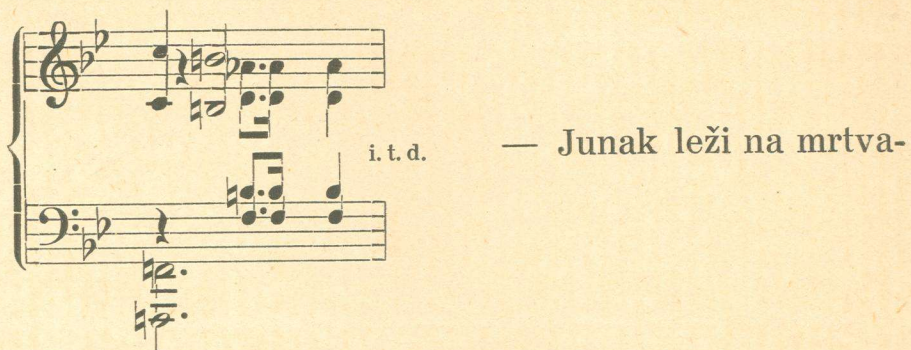

v katerem je oboi prisojena lepa vloga. Sklep 2. dela je eden najlepših pojavov Sattnerjeve muze.

III. del.

Tretji del je najkrajši izmed vseh; bavi se s smrtjo junaka, zategadelj se oglašá žalobna koračnica, ki je polna pretresljivih prizorov in naredi tudi sama zase velik vtis. (24)

(24)

škem odru, hvaležno ljudstvo ga pride kropit z oljčno vejico, „želeč mu večnega pokoja.“ — Pretresljiv prizor, ki podaja skladatelju dosti gradiva! V tej koračnici se izraža globoka žalost in boleost radi smrti junakove. Ta boleost odseva iz večkrat pretrganega basovskega speva: „Pred duhom vidim“, dočim nadaljuje orkester koračnico. — „Sveč svitloba, med svečami pa spava mož — bled mož — strudila ga je težka hoja“. — V triu ali stranskem stavku, ki preseneča z modulacijo v A-dur, nam udarjajo na uho bolj tolažilni glasovi. Žalosti se udeležuje tudi mešani zbor (25)

(25)

z jako zanimivimi modulatoričnimi postopi, potem se pa orkester umakne zborovemu a capella-stavku.

V tem hipu se oglasi iz cerkve liturgična molitev: „Lux aeterna luceat ei“, katero spremlja pavka s pianissimo-udarci. Bližajo se pretresljivi trenotki (26),

(26)

viole in fagoti postopajo v odprtih kvintah in nas pretresajo do dna duše. Zdi se mi, da prihajajo le-ti glasovi iz temnega groba, — groza nas obdaja —, smrtna tišina nas objema.

„Oj bratje, ko se to zgodi, tedaj končana pot bo moja“. — Te besede razpreja skladatelj precej na široko; ne kakor bi verzi podajali posebnega gradiva, marveč zato, da bi se spev končal z večjim efektom. Najprej se oglasi bas-solo (27),

(27)

njemu priklada zbor, nekako „contemplando“ (28);

(28)

gosli imajo nov motiv, ki se dvakrat variira (29) (30).

(29)

(30)

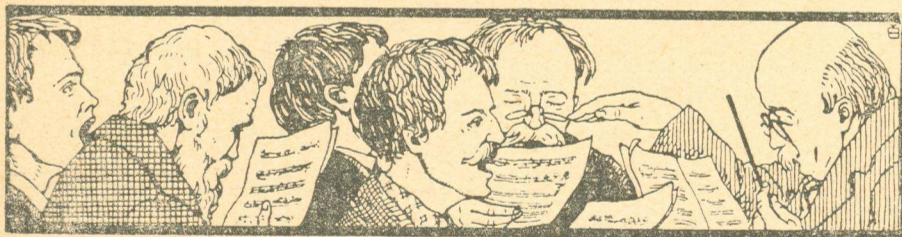

V mogočnih postopih se bliža zbor koncu, solist ostane v svoji vlogi do grandioznih sklepnih akordov; orkester se samostojno razvija in konča uprav veličastno in efektno (31).

(31)

Vse kar učini človek, je pač nepopolno; tudi v „Oljki“ smo opozorili na nekatere hibe, ki pač izginejo v očigled krasote, ki sije iz celotnega dela. Spominjam se, da je rekel skladatelj pri uprizoritvi oratorija predsedniku „Glasbene Matice“: „Podam slovenskemu narodu, kar imam; kadar bom imel kaj lepšega in boljšega, podarim mu z veseljem“. — In glej! Skladatelj je ostal mož-beseda, podal nam je z „Oljko“ v resnici izvirnejše in popolnejše delo. Kantata „Oljki“ pomeni brez dvoma zopet velik napredek v slovenski glasbeni umetnosti, ki ga pozdravljamo iz srca.

Kako sem poučeval petje.

DR. PAVEL KOZINA.

lovenci se v glasbi sicer počasi razvijamo, vendar pa je opaziti od leta do leta lep napredek. Pri vsem tem pa je neovržena resnica, da dobrih pevcev primanjkuje od dne do dne bolj. Nekdanji učenci Nedvedove in Foersterjeve šole so se poizgubili ali pa stopili v rezervo, novega naraščaja pa skoro ni. Ne samo, da nimamo pevcev za našo edino opero v Ljubljani, za operete v Ljubljani in v Trstu, tudi za zборе nam prav občutno primanjkuje pevcev.

Večina dobrih pevcev se je rekrutirala iz srednjih šol. Dolgoletno opazovanje me je pa poučilo, da zanimanje za petje in glasbo na naših srednjih šolah prav občutno peša. Ko sem postal profesor na gimnaziji, sem imel priliko spoznavati ves pouk v petju natančneje, zlasti vzroke, zakaj pada zanimanje za petje tako rapidno. Prvošolcev se je vsako leto veliko priglasilo, torej je v tej dobi veselje do petja še veliko. V vsakem višjem razredu pa je število udeležencev hitro padalo. Iz tega sledi, da se nade mladih pevcev niso izpolnile. Ko sem prevzel pouk petja na I. drž. gimnaziji, se je iz vseh 8 razredov višje gimnazije (V. a — VIII. b) priglasilo samo 17 učencev, torej povprečno samo dva učenca iz vsakega razreda.

Vzroki nazadovanja.

Vzroki teh neuspehov so sledeči: 1. Z disciplino, ki je predpogoj za napredek v vsakem predmetu, se je borila večina učiteljev petja, to pa vsled tega, ker je učitelj od učencev odvisen, ne pa obratno. Če učitelj zahteva, kar dijakom ni po volji, izostanejo. Disciplina pri petju je pa še tem težja, ker so vsi dobri pevci tudi zelo temperamentni. 2. Kot drugi vzrok smatram dejstvo, da učitelji veliko premalo na to opozarjajo, da si učenec pridobi že v prvem letu znanje vseh intervalov. Intervali mu morajo tako preiti v uho in oko, da mu kvarta, če jo vidi zapisano, že tudi zveni v ušesih. Če si učenec v prvih dveh letih tega ne pridobi, potem se mora v sledečih letih vse pesmi na pamet učiti, kar pouk močno zadržuje, veselje pa ubija. Melodije po posluhu priučiti je lahko, zelo težko pa je naučiti glasove, ki sestavljajo harmonijo. Tudi je pomisliti, da se mora dijaški zbor vsaki teden enkrat predstaviti javnosti pri maši, zato pa vadi tudi učitelj skoro izključno cerkvene pesmi. Petje se ne goji več zaradi petja, temveč zaradi službe božje. Dobrim pevcem, ki imajo največ temperamenta, strogi Ceciljanski slog ravno zato prav nič ne imponira, in izstopajo. 3. Važen vzrok nazadovanja pa je tudi pomanjkanje dobrih pevskih učiteljev. Ne poznam nobenega predmeta, pri katerem bi se pri pouku bolj sleparilo kakor ravno pri petju. Pa je tudi prav vseeno, ali se poučuje solopetje ali pa zborovo petje tu ali tam. Navadno ima pogum poučevati petje prav vsak, kdor igra le kak instrument in če tudi samo harmoniko. Skoraj se glasi kot predpustna šala, da sem imel učitelja, sicer izvrstnega muzika, ki je začel poučevati solopetje s tem, da je čital iz velike pevske šole, kako leži jezik pri a, e, i, o, u. To je bil pouk za bogove! Če primerjamo velikansko število učencev solopetja in razmeroma zelo malo število dobrih pevcev solistov, potem moramo temu neuspehu iskati vzrok. Ta vzrok pa gotovo ni pomanjkanje pevskega materiala, temveč edino le nesposobnost velike večine pevskih učiteljev, ki po večini svojega pevskega instrumenta ne obvladajo. Tudi pedanterija, s katero se učencem prednašanje s presledki za vsako besedo

ubija, je pouku škodljiva. Zato je tudi pri petju isto opazati, kar povsod: da ima učitelj - praktik lepe uspehe, teoretik pa zelo dvomljive. Sicer pa ne maram trditi, da teoretik ne more imeti uspeha. Kake prednosti ima učitelj praktik, sem opazoval na svojem učitelju. Sam je bil do svojega 55. leta pevec, klavirja je komaj toliko znal, da se je pri g-dur-skali samo enkrat spodtaknil, za to je pa znal glas tudi skvarjenemu pevcu v red spraviti. Njemu se imam zahvaliti za praktično znanje, teorijo sem si lahko pridobil iz knjig.

4. Ko sem na I. drž. gimnaziji l. 1908. prevzel petje, je bil pa še en nedostatek. Pouku so bile odmerjene samo 4 ure; v tem času sem moral tudi naštudirati vsak teden petje za dve maši. Tudi je bil pouk petja neprimerno urejen. Poučevalo se je v dveh oddelkih po dve uri. V prvem oddelku so bili začetniki, torej po večini prvošolci. Vsi ostali — precej mešana družba — so bili v II. oddelku, ki se je bavil skoro izključno s cerkvenim petjem.

Ker sem imel v vsakem oddelku čez 50 učencev, je učna uprava dovolila za vsak oddelek paralelko, tako da sem imel vsega skupaj 8 ur na razpolago. Dovoljene paralelke sem porabil tako, da sem učence razdelil v IV oddelke po 2 uri; zaradi formalnosti pa sem jih imenoval oddelek I. *a* in *b* in II. *a* in *b*. V oddelek I. *a* (I. kurz) sem zbral vse, ki so imeli posluh, pa nobenega muzikalno-teoretičnega znanja, in ki se tudi niso učili nobenega instrumenta. Po večini so bili to novovstopivši prvošolci. V oddelek I. *b* (II. kurz) sem odbral one prvošolce, ki so igrali kak instrument, in take učence, ki so dobili v minolem letu v I. *a* oddelku samo red »dobro«. Oba oddelka sta bila približno enako močna. V II. oddelek (III. in IV. kurz) sem sprejel vse ostale. Delil sem jih pa po kvaliteti glasov tako, da sem dobre glasove odbral v II. *b* oddelek, ki je oskrboval cerkveno petje in je imel moški in mešani zbor. Prvi je pel pri maši za višjo, drugi za nižjo gimnazijo.

Ker sem bil zaposlen na zavodu tudi kot učitelj obligatnih predmetov, sem poznal vse dijake, njih dobre in tudi slabe strani. Znanje intervalov sem dosegel v prvem letu po trudapolnem boju, po načinu, ki ga hočem v sledečem označiti. In uspeh! Bil sem ga vesel! Učencev sem imel toliko, da sem jih odklanjal, in peli so z navdušenjem.

Načrt pouka.

Načrt za pouk sem si moral sestaviti sam. Prva dva oddelka sta bila po večini namenjena teoriji, obenem pa tudi priučevanju najpopularnejših pesmi, eno- in dvoglasno. Uspeh: V I. *a* oddelku so peli lahke melodije, eno- in tudi dvoglasne iz not. Na posluh so peli mnogo eno- in dvoglasnih pesmi. V I. *b* oddelku sem najprej ponovil v I. *a* oddelku predelano tvarino ter začel z dvoglasnimi vajami Dur in moll z 1—4 ♯ in ♭. Koncem tečaja sem imel tro- in četveroglasne vaje. Pesmi na posluh sem vadil kakor v I. *a* oddelku. V

II. *a* oddelku sem odmeril eno uro za ponovitev teorije in za glasbeno literaturo, druga ura pa je bila namenjena posvetnemu večglasnemu petju v mešanem zboru.

V II. *b* oddelku (mešan zbor) sem študiral celo leto le za mašo. Učenje je šlo zelo počasi, ker niso imeli učenci nikakega potrebnega znanja. V moškem zboru II. *b* oddelka sem v naglici naštudiral tvarino za pet nedelj tako, da se je vsakih pet nedelj program zopet ponovil. To delo sem končal v 6—8 urah, potem pa je bila ura namenjena priučevanju posvetnih moških zborov.

Za izvršitev tega načrta bi bil potreboval najmanj 5 let. S I. *a* in *b* oddelkom sem svoj cilj dosegel; ravno tako tudi z II. *b* oddelkom. V II. *a* oddelku pa nisem prišel do zaželjenega uspeha, ker vsled neznanja tvarine I. oddelka nisem mogel delo začeti v sredi. Začeti sem moral poučevati teorijo od začetka, pa naletel sem vsled razvajanosti učencev na težkoče.

(Pride še)

Čigav je napev „Barčica po morju plava“?

FRAN GERBIČ.

Cerknici na Notranjskem, v mojem rojstnem kraju, stoji sredi trga, v neposredni bližini farne cerkve, veličastna, košata in starodavna lipa. Ko bi znala govoriti, bi nam gotovo mnogo pripovedovala iz onih davnih časov, ko so Turki vpadali tukaj v naše kraje, jih pustošili, požigali vasi in morili ljudi, saj je gotovo nad tristo let stara, kar je razvidno že iz kamenite ograje, ki se nahaja okoli nje in ki nosi na oklepu napis A. O. 1648, ker je bil takrat okoli lipe narejen. Gotovo pa je morala biti lipa že tedaj mogočnega obsega, da se je napravil okolo nje tako velik oklep, ki je še danes primeren njeni velikosti. V senco pod to lipo sem rad zahajal od svoje mladosti in imam to navado še zdaj, kadar pridem v svoj rojstni kraj, kar se zgodi vsako leto ob počitnicah. Zdi se mi, kadar sedim v senci tega častitljivega drevesa in se zamislim v davno preteklost, kakor da izvaja tisoč in tisoč bučelic, ki nad menoj po zelenih vejah brenče in nabirajo med iz duhtečega cvetja, dobro znane melodije iz one davno minole dobe mojih mladostnih let, ko smo se pod to lipo zbirali mladi in stari ter čitali tu naše domače časnike, se prijateljsko pogovarjali med seboj o naših domačih in narodnostnih razmerah itd. Tu smo drug drugega izpodbujali, da vsak po svoji moči in zmožnosti

pomaga pri narodnem delu, in veselili smo se vedno tudi najmanjšega narodnega napredka, ki se je mogel tedaj zabeležiti. Ta kraj pod lipo nam je takrat tako rekoč nadomestoval narodno čitalnico.

Nekdaj, ko sem prišel domu na počitnice, sem slišal peti svojega ujca Gašperja pesmico »Barčica po morju plava«. Pesmica mi je jako ugajala, — saj smo bili tedaj še jako revni, kar se je tikalo novih napevov. Zato sem jo prenesel v dolino Ilirske Bistrice. Bil sem namreč tedaj nastavljen kot nadučitelj v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Pesmica se je kmalu tako udomačila in razširila, da se je povsod prepevala in postala narodna last. O nastanku tega napeva pa mi tedaj ni bilo še nič znano.

Bilo je nekako v šestdesetih letih minolega stoletja, ko sem prišel domu v Cerknico na počitnice. V oni dobi so začele nastajati naše narodne čitalnice, v katerih se je začelo vsestransko gojiti posebno zborovo petje. Ko sem tedaj nekega dne sedeč na kamenitem oklepu v senci pod našo lipo premišljeval o tem razveseljujočem pojavu razvitja in napredka našega domačega petja, se mi približa neki gospod, ki me prijazno pozdravi. Bil je to neki dober znanec, s katerim se pa nisva že dalj časa videla. Da je prišel najin pogovor koj na naše narodne čitalnice, na petje, ki se goji v njih, in na pesmi, ki so se tu pa tam prepevale in najbolj ugajale, se ni čuditi, saj je bilo tedaj na dnevnem redu, da se je razgovarjalo o faktorju, ki je v oni dobi najintezivnejše deloval za razvitek našega narodnega življenja. Tako sva prišla v svojem pogovoru tudi do pesmice »Barčica po morju plava«. Rekel sem mu, kako se je ta pesmica priljubila in razširila tako, da se že povsod prepeva, da pa ne vem nič, od kod je prišla in kako je nastala. Na to se je gospod nekoliko nasmehnil in mi rekel: »Tedaj bom pa jaz povedal, od kod je: Z Reke je doma!« — »Kaj, z Reke?« — sem nekako začudeno in dvomljivo pripomnil. — »Da, z Reke; in zložil sem jo jaz« mi reče na to. »Bil sem na Reki«, mi je pravil, »ko sem nekoč sprehajaje se na morski obali zagledal v daljavi morja barko, ki se je zibala proti Reki. Ta prizor me je tako prevzel in navdal, da sem vrnivši se domu vzel kitaro v roke in zložil ta napev in ob enem besedilo k njemu«.

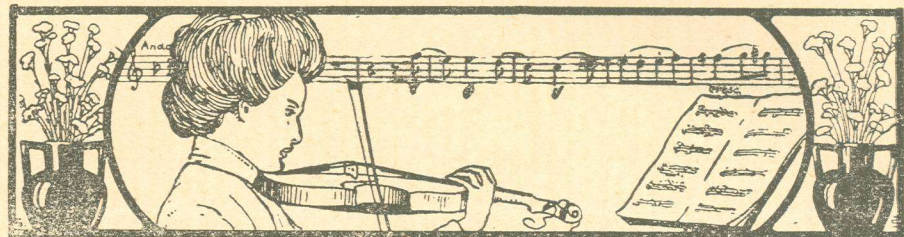
Pesmica obsega štiri kitice. Družba sv. Mohorja v Celovcu je izdala leta 1896 »Slovensko pesmarico«, v kateri se nahaja ta pesmica v A. Nedvedovi harmonizaciji za mešan zbor. Jaz pa sem ta napev priredil za klavir in objavil v I. zvezku narodnih napevov, ki so izšli v založbi L. Schwentnerja v Ljubljani.

Kdo pa je bil oni gospod, ki mi je pripovedoval, kar sem navedel gori? — *Ignacij Stupica*, tedaj nameščen kot respicijent finančne straže v Postojni. Pozneje je živel kot uradnik užitninskega zakupa v Ljubljani, kjer je izdal v svojem založništvu dve knjižici spadajoči v njegovo stroko, namreč »Ključ ali navod in poduk meriti sode z viziro in metrom po kubičnem računu«, in »Priročno knjigo s poukom za ravnanje užitninskih

uradnikov pri različnih v njih področje spadajočih zadevah«. Obe knjigi sta doživeli že več izdaj. —

V Ljubljani sva se potem videla večkrat. Zadnja leta pa je bolehal in težko hodil, menda je bil zadet od kapi. Rojen je bil v Kozarjah, župnija Dobrova pri Ljubljani, leta 1834, če se ne motim, maja meseca. Umrl pa je istega leta, ko je prinesla »Slovenska pesmarica« omenjeni napev, namreč 13. maja 1896.

Zdelo se mi je prikladno, napisati te vrstice v spomin moža, ki je tako ljubil in rad prepeval slovenske pesmi.

Koncerti.

(Pod tem naslovom objavljene izvirne kritike prinašamo izključno le o onih glasbenih prireditvah, za katere se dopošljejo najpozneje dva dni pred dotično prireditvijo referentovske karte a) za dunajske prednašbe: uredništvu na Dunaju, b) za ljubljanske: knjigarni L. Schwentner v Ljubljani, c) za ostale: našim stalnim krajevnim poročevalcem neposredno.)

Dunaj. Nebroj koncertov spravi referenta v zadrego. Če se tudi poglobitveno omeji na slovanske umetnike in slovanska dela, pride njegova vestnost v navzkrižje s časom in s prostorom, ki mu je na razpolago v tesnem okviru našega lista.

Naj omenimo torej iz pretekle sezone le na kratko še *Václava Kličko*, češkega virtuoza na harpo, ki je absolviral po dvakratni preložitvi svoj koncert 20. februarja t. l. ob sodelovanju opernega pevca *Pácala*. Mi smo bili, žal, zadržani, odzvati se prijaznemu povabilu koncertanta. A zatrdilo se nam je, da Klička ne obvladuje samo tehnično vse težkoče harpe kot solo-instrumenta, temveč tudi očara s svojim globoko občutenim in fino zamišljenim prednašanjem. *Pácalov* nastop zlasti v *Wagnerjevih* točkah ni mogel ogreti.

Nevenljiv vtisk je ostavil koncert *Pevske Jednote Praških Učiteljev* z dne 24. februarja t. l. pod genialnim vodstvom prof. *Fr. Spilke*. Že program je bil velezanimiv in raznovrsten; zanimiv že vsled tega, ker je prišla izdatno do besede moderna češka zborovska literatura, ki je na Dunaju še vedno pastorka pevskih društev. Že *Smetana* je v podanih zborih (»Věno«, »Rolnická« in »Píseň na moři«), dasi zvest svojemu narodu, vendar globoko udan *Wagnerjev* vzorom, kojih udejstvovanje se kaže tu zlasti v popolnem izčrpanju pesniškega dela. *Vítězslav Novák*, srečni uporabljatelj slovaških motivov, eden največjih živečih čeških skladateljev, je bil zastopan po »Balladi na Váhu«, zelo težkem, učinkapolnem delu. Zanimal nas je posebno tudi *Sukov* na srbsko narodno uglasbeni zbor »Varaždínský bán«, pravi kabinetni kos, tako po svoji izvrstni karakteristiki, kakor po svežosti invencije; kakor *Dvořákova* »Hostina« prikladen za našo »Glasb. Matico«, ki bi mogla ž njim paradirati, če se odloči, izločiti iz moškega zbora oni material, ki je študiranju težkih, največjo tonovno in ritmično sigurnost zahtevajočih del na poti. Nad vse čudovito občuten je *J. B. Foersterjeva* kompozicija *Sládkove* globoko melanholično ubrane pesmi »Polní cestou«, slikovito upodablajoča brezupno zvonjenje mrtvaških zonov sredi gorko šumečega vrvenja poletnega dneva. Zbog virtuoznega prednašanja se je morala ta pretresljiva emanacija s srcem delujočega umetnika ponavljati. Naj h koncu ne pozabimo treh narodnih pesmi v finih harmonizacijah *Fr. Spilke*, *J. Palle* in *J. Maláta*

Razen teh čeških proizvodov so podali še po en zbor od *Regra Hagarja, Sibeliusa in Goldmarcka* ... Neupogljiva, samozavestna, energična, a fino čuteča duša tega vokalnega telesa, ki spominja v mnogem, zlasti v svojem skrajno eksaktnem skupnem muziciranju na češki godalni kvartet, je dirigent prof. *Spilka*. Zbor mu je kakor slavnim orkesterskim dirigentom orkester, en edin instrument, na katerega igra po svoji izredno kultivirani volji tem sigurneje, ker vlada očitno med pevci ne samo brezpogojna poslušnost, temveč tudi zrelo znanje, ne glede na krasni, najintimnejšim intencijam dostopni glasovni material. Absolutno sigurna intonacija — marsikateri solist bi jih smel zavidati radi nje — absolutno obvladovanje skrajno hitrih tempov, bliskoma vršeča se menjava fortissima in pianissima, vedno korektna in razločna izgovarjava, svobodno uporabljanje vseh registrov (tudi falsetta), najfinejše dinamično nuanciranje, pevanje brez not: to so le nekatere, na vse zadnje bolj zunanje vrline tega zbora, ki tudi niti najmanjše malenkosti notranje strani vsake skladbe ne prezira. Vse pesmi razen Regrovega zbora so se pele v češkem jeziku. — Pri isti priliki je igral dedni princ *dr. Ferd. Lobkowitz* ob spremljevanju Orkestra Dunajskih Glasbenikov (dirigent *O. Nedbal*) *Lisztovo* Ogrsko Fantazijo. Pridobil si je s svojo uglajeno tehniko in resnim nastopom mahoma simpatije mnogoštevilnega, deloma visokoaristokratskega poslušalstva. Tako je bil celi ta koncert zares užitek prve vrste.

Istega bi ne mogel trditi o pevskem večeru hrvaške pevke *Fride pl. Vukovičeve* z dne 26. februarja t. l., stoječ tu v nesoglasju z dunajsko dnevno kritiko, ki je morda smatrala za umestno, odgovoriti na milosrčni namen (koncert je bil prirejen v korist Hiši Usmiljenosti v Währingu) z milo sodbo o prirediteljici. Pevka je pela ob finočutnem spremljevanju *Oskarja Dachsa* več *Schubertovih, Wolfovih* in *Marksovih* pesmi; razentega so bili zastopani *Kamillo Horn, Lafite, Wallnöfer, Brüll, Kienzl* in *Pfitzner*. Vobče so boljše uspele skladbe poredne vsebine. Pri širših kantilenah je zaostajal glas pevke za njeno voljo. Zlasti intonacija je bila posebno začetkom koncerta precej nesigurna, omahljiva. Hornovi »Wie berührt mich wundersam«, Brüllovi »Die Spröde«, Pfitznerjevi »Verrat« in Marxovim pesmim je bila koncertantka še najbolj pravična, vestna in srečna interpretinja. Schubert je trpel po distoniranju; Wolf ne prenaša koketno afektiranega petja. Njegova glasba je globoka kakor vodnjak: v atlas-robi in z glacé-rokavicami se ji ne pride do dna. Da je pevka iz svojega programa izločila uprav vsako slovansko točko, je za jugoslovanske umetnike po pretežni večini značilno. Tako bodo Nemci izvedeli o nas le vsled lastnega zanimanja ali s pomočjo svojih umetnikov; mi sami izdajamo svoje rojake-skladatelje rajši štirikrat kakor trikrat na dan, lastnost, ki nam spoštovanja zares kompetentnih činiteljev gotovo ne pridobi.

Drugače pianist *Semjon Karasik*, ki je otvoril pred nami 8. marca t. l. bogato zlato skrinjo, polno modernih ruskih dragocenosti. Krasna je bila zlasti *Čajkovskega* Sonata v G, op. 37, ki je, dasi ruska, zastopala z *Lisztovim* »Valse impromptu« in *Rameau-Godowskega* »Menuetom« vred zapadno-evropsko glasbo. Skoraj vse drugo — *Rahmaninov* (Prelude), *Arenskij* (Romance), *Glazunov* (Gavotte) *Ljadov* (Barcarole op. 44) — je bilo specifično rusko. Spoštujemo namen virtuoza, nas seznaniti z za Dunaj večinoma novo velebogato klavirsko literaturo svojih rojakov. Vendar preobilica tudi tu škoduje zmožnosti uživanja. Značaj prednašanih skladb je bil preenoličen: Vožnja po cvetličnem polju — a kamor gledaš, le cvetlice iste vrste. Karasik razpolaga s krepkim naudarkom, znatno tehniko in kolikor toliko tudi primernim pojmovanjem. V zadnjem oziru pač ni bilo vse, kakor bi si bili želeli; krepka, mestoma pretežka roka je bila tupatam premalo delikatna, vsaj za naš morda nekoliko preobčutljivi okus.

Kontrast je bil koj drugi dan koncert pianista *Kornelija Czarniawskega*. Program popolnoma zapadno-evropski: *Bach*

in *Brahms* s preludijem in fugo v c oziroma koralno predigro iz op. 122 za orgle v koncertni priredbi za klavir, ki je delo lastne fakture koncertodajalca, *Schumannova* Sonata v g op. 22, *Chopin* s šestimi predigrami in s scherzom v b op. 31. Od novosti sta zanimali in ugajali zlasti dve koncertni etudi (v g in cis op. 26) znanega muzikopedagoga in skladatelja prof. *R. Stöhra*. V vseh teh kakor v *Lisztovi* Ogrski Rhapsodiji št. 12 in zlasti vratolomnih *Brahmsovih* Variacijah Paganinijeve theme je imel mladi umetnik dosti prilike, pokazati ne samo strogo disciplinirano ročno izurjenost temveč tudi sveto resnost zrelega shvatanja. Vobče pa smelo trdimo, da mu je nežno-lirična glasba bližja kakor akrobatsko-robustna. Raditega je imel opravičeno večji uspeh na onih mestih, kjer trosi njegova lahka roka lirične cvetke med poslušalce, nego z onimi, kjer ji je izsekati plastične forme iz trdega kamna. Na vsak način mlad umetnik, ki stopa z velikimi nadami v bodočnost.

Krek

Dunaj. Učenci Akademije za glasbo in uprizarjajočo umetnost na Dunaju so nastopili dne 1. junija t. l. v gledišču »An der Wien« javno v *Rossinijevi* operi »Sevillski brivec«. Čudil sem se, s kako sigurnostjo so se gibali na odru. Le redkokrat se je poznalo, da so bili začetniki, in veselo je bilo slišati mlade in gladko izvežbane glasove. Gpdčna *Ivogün* je pela z ne velikim, a jako simpatičnim glasom Rozino. Njena koloratura je čista, razločna, povsod dobro izvežbana, visokost lepa, kantilena široka. *Ivogünova* je že angažirana na monakovsko dvorno opero. Glavno moško vlogo je igral *Ehrenreich* prav pridno in dovršeno. Posebno znamenit je bil *Svetozar Pizarević*, Jugoslovan, o katerem pišejo tudi nemški listi jako laskavo. Pel je vlogo Basilija; glas je močan, posebno nižina silovita, prednašba korektna in okusna. Druge moči niso bile znamenite, vendar niso padale iz okvira. Pod *Schalkovim* vodstvom je spremljal orkester učence jako dobro in diskretno.

Užitek je bila predstava opere »Jolanta« *P. Čajkovskega* dne 3. junija. Delo, ki se je dobro prednašalo, je ganilo poslušalce tako, da so si menda vsi želeli opero skoro spet slišati. Vendar bi se bila morala predstava do vrhunca, zadnjega kora, še boljše in lepše izdelati. Glavna vloga je bila v rokah gčne *Leskynn*, ki jo je izvršila povoljno. Tudi tenorist *Gisela* je bil dober. Kralj (*Stöger*) pa je kazal dober, a nekultiviran material; v višini bi se bil skoraj ponesrečil. Dovršeni so bili zbori. Motilo je pri zborih in posebno pri solistih, da se besedilo skoraj nikdar ni razumelo. — Ali bi ne bilo umestno, da bi se prevzela ta kratka, čeravno nekoliko težja opera v repertoar našega gledišča v Ljubljani? Kako ugledno bi bilo tudi za šolo Glasbene Matice, ko bi koncem leta peli njeni učenci tako krasno opero, kakor je »Jolanta«.

V drugem delu večera smo slišali *Humperdinckovo* »Hänsel und Gretel«. Izvrstni sta bili gčni *Müller* in *Brasser*. Velik talent obeta tudi gčna *Täubnerjeva*. — Povsod je rešil orkester učencev jako častno svojo deloma prav težko nalogo.

Dr. Milko Lubec

Dunaj. Otvoritev novega Koncertnega Poslopja s tremi javnimi koncertnimi dvoranami je vzrok še intenzivnejšega in ekstenzivnejšega koncertiranja v tekoči sezoni. Poročevalec ne more biti povsod navzoč, še manj pa vedno enako dobro disponiran za sprejemanje vseh ponujenih glasbenih užтков.

»Tausend Künstlerhänd' bewegen,
Helfen sich in muntrem Chor,
Und wie Pilze nach dem Regen
Schiessen die Konzert' empor«.

Kratek pregled čez to, kar smo slišali, mora torej zadostovati.

V izredno sijajno, zlato-belo-rdečo veliko dvorano novega Koncertnega Poslopja, opremljeno z dunajsko-barokskim pompom, ki ga moti le vsekako grda, ker slogu nasprotujoča žolta sukna obklada podija in orgel, nas je poklical dne 24. oktobra t. l. goslač *Bronislaw Huberman*. Dolgo je tega, da smo o njem pisali prvokrat. Aprila 1895. l. je bilo, ko je še kot »čudesno dete« igral v graški Štefanijini Dvorani med drugimi skladbami

isti *Mendelssohnov* koncert kakor topot; že takrat zadnji stavek v tako galopadnem tempu, da mu je klavirski spremljevalec le težko mogel slediti. Huberman se že takrat ni bal niti Sarasatejevih Ciganskih Napevov ali Španskih Plesov. Že takrat se mu v tehniki ni bilo veliko več priučiti. V izzidavi čuvstvovanja in pojmovanja se je dalo seveda še mnogo storiti, in se je tudi storilo. Življenje samo je bilo morda najboljši kovač. To se je kazalo zlasti pri *Beethovnu*, čigar nebeški koncert v D op. 61 je Huberman, čisto zamaknjen v čudovito samotno velikanstvo genija, takorekoč iznova doživel. In mi ž njim. Tu je stala njegova umetnost na komaj dosegljivi višini in je spominjala na Joachima ali Ondříčka, ta vzorna interpretata imenovanega dela. Huberman se očitno odvrta od praznega virtuoza. Dokaz temu tudi izbera *Bachovega* koncerta v E. Da je imel umetnik končno z *Mendelssohnovim* še vedno mladim in svežim, sila hvaležnim koncertom posebno šumeč uspeh — je-li treba to še povdarjati? Manj itak samoumevna elegantna bravura, kakor dejstvo, da se je goslač izognil zapeljivi sentimentalnosti, torej veselost in zdravost njegovega muziciranja, to nam je pri prednašanju tega dela prav posebno ugajalo. Mendelssohn ni tako osladen, kakršen živi v glavah modernih glasbenikov, vsaj v večini svojih del ne. Naj se torej ne vzdihuje in slajša, kjer sam vriska in krepko-moško nastopa — vse to seve v obliki, ki je bila za njegove dobe na glasbenem parketu edinole dopustna. — Orkester Dunajskega Koncertnega Društva pod *Löwejev* vodstvom je bil solistu izboren spremljevalec. V veliki dvorani vladajoča neznozna vročina zahteva od poslušalca posebno dozo umetniške navdušenosti.

Tem prijetnejša in pristrčnejša je skrajno nežno ubrana, v zamolklo-žolto svilo oblečena mala dvorana. Luč in barve izvrstno zaduševane; vse urejeno in oskrbljeno za najintimnejše muziciranje kakor rajnka Bösendorferjeva dvorana, (ki bi zaslužila poseben nekrolog), pri vsem tem pa moderna. Če smo slišali v veliki dvorani že od same soparnosti angele peti, moramo z veseljen priznati, da tu takih angelov ni. Tem bolj smo bili usposobljeni, slediti pravim angelskim glasovom v višave, če bi jih bilo kaj slišati. A ko smo dne 5. novembra t. l. prvič zasedli svoj sedež v tem blaženem hramu, je absolvirala *Rosa Stwertka* svoj pesemski večer, pevka, o kateri bi ne mogli reči, da je zbudila v nas nadzemske iluzije, dasi razpolaga s polnim, obsežnim, krepkim altom. S pevkami imamo smolo; ali pa morda pevke z nami? Izbera pesmi sicer ni bila ravno napačna, dasi je želeti več spremembe v značaju skladb, ki jih poje celi večer le ena oseba; posebno tedaj, če ista ni individualiteta, ki že kot taka zanima. Tu nas je pa že pri *Schubertovi* »Allmacht« motila nečista intonacija, nepravilna vokalizacija in nerazločna izgovarjava.*) Vobče so se pevki najbolj posrečile pesmi s širokim melosom in počasnim tempom, ki so založile itak večji del programa. Take kantilene pa je pevka tudi pošteno izrabljala s tem, da je v mnogih slučajih zavlekla tempo nad dopustno mero. Veselje interpretata nad široko zasnovano melodiko je navadno smrt moderne pesmi, ki sledi zvesto izrazu poetove misli, ki vsled tega pri pesniških podlagah s hitro menjajočo razpoložnostno vsebino nima ne časa ne prostora za razvijanje velikopoteznih melodičnih domislekov. Pri čemur nočemo prikrivati, da je melodična invencijska sila dandanes v obče pač v resnici bolj omejena, nego pri skladateljih klasične ali romantične dobe. Pri pevkami napominanih kvalitet torej ni čuda, da *Wolfa* absolutno ni bilo spoznati, ker je govoril Brahmsov jezik. Če bi sam bil mogel poslušati: Bog ve, kako bi se bila razkoračila njegova kritična impulzivnost v »Salonblattu«! Njegov »Gesang Weylas« je bila morda edina pesem, ki se je pela celo prehitro; upajmo vsaj, da ne raditega, ker se je mudilo ljudem v garderobo. Čim dalje bolj prihajamo do prepričanja, da je Wolfova umetnost vendar nekak rezervat posebno kultiviranih pevcev. Morda pa ima tudi Nietzsche prav z izrekom »Mit einer starken Stimme im Hals ist man fast unfähig, zarte Dinge zu sagen.«

*) Naknadno med tiskom smo izvedeli, da je bila pevka prehlajena.

Morda! Naravno je bila pevka dosti srečnejša pri predavanju *Fischhofovih*, *Schumannovih* in *Brahmsovih* napevov. Tudi *Dvořák* je zaslužil hvale, akoravno ob podavanju njegovih Ciganskih Melodij še češkega temperamenta nismo čutili, da ne govorimo o ciganskem, ki je bil morda skladatelju samemu tuj. Ob spremljajočem »Bösendorferju« je sedel *Pavel Eisler* in izvrševal z okusom in nesebično prijenljivostjo svoj nehvaležni posel.

Da moremo koj pohvaliti tudi izredno okusnost srednje dvorane Koncertnega Poslopja, omenimo še predavanje *Feliksa Weingartnerja* o Richardu Wagnerju, ki se je tam vršilo dne 9. novembra t. l. Po dolgem, prav malo stvarnem uvodu je vzel Wagnerjevo stoletnico za povod, da se je pridružil zasmehovalcem brezpogojnih častilcev Wagnerjeve umetnosti, žal tudi nasprotnikom v njegovem duhu delujočih modernih skladateljev, ter govoril marsikaj zoper Wagnerja samega. Napadi in večalimanj dobri dovtipi na moderniste so bili o tej priliki po našem mnenju »fehl am Ort«. Izvajanja sploh niso utajila subjektivnega pobarvanja. Nemalo so bila inspirirana po znani Nietzschejevi apostatologiji »Fall Wagner«; tupatam smo imeli celo vtisk, kakor bi bil Hanslick vstal od mrtvih, da slovesno potrdi svoje nazore o Wagnerju o slovesnem trenutku njegove stoletnice. Bistveno je našel predavatelj dve značilni potezi v Wagnerjevi umetnosti: idejo odrešenja (Erlösung) in junaštvo. Wagner je razkrojil glasbo v njene elemente. V njegovem življenju si je prisvojil končno pesnik nadvlado nad glasbenikom, kar je razvidno osobito iz njegovih teoretičnih del. Kot ustvarjajoči umetnik pa je sam čutil potrebo glasbe kot prvotnega, glavnega elementa, kar je predavatelj dokazoval s primeri iz Siegfrieda, Tristana itd. Parsifal je po njegovem mnenju najpopolnejše delo Wagnerjevo. Tekom predavanja se je Weingartner dotikal igranje največjih in najbolj kontroverznih umetniških problemov in pač po nepotrebnem poklical Verdijeve duhove, ki menda nimajo prostora v predavanju o Wagnerju, če se v njem še o pglavitnih umetniških kapacitetah Wagnerjevega dela radi pomanjkanja časa ne utegne temeljiteje razpravljati.

Sredi predavanja nas je poklicala referentovska dolžnost zopet v malo dvorano, topot na klavirski večer *Aleksandra Brailowskega*, mladega, zelo simpatičnega talenta. *Beethovno* Sonato v B op. 22 smo bili, žal, zamudili. Vsa druga procesija slavnih skladateljskih imen pa je šla mimo nas, in nismo se utrudili pri tem, dasi ni bilo slišati veliko novega. *Schumannov* Faschingsschwank aus Wien op. 26 — je-li kdo, ki ne pozna te krasno šumeče programske skladbe? — *Chopinova* Nocturne v c op. 48 št. 1 in njegova nekoliko slabotnejša Polonaise v fis op. 44 z vloženo mazurko ter *Lisztova* paradna kosa Etude de concert št. 3. v des in rhapsodija št. 6 spadajo med absolutno potrebne rekvizite klavirskega virtuoza. Tudi *Leschetitzkega* Tarantello v e op. 39 št. 5 srečavamo pogostoma na programih klaviristov dunajske šole. *Stöhr* (Etude v g op. 26 in »Am Abend«) se ima za rastočo priljubljenost zahvaliti ne samo mestu, ki ga zavzema, temveč vseskoz elegantni, moderni, vendar nikakor ne impresionistni pisavi. Njegove klavirske skladbe so zelo hvaležne za virtuoza, ki obvladuje vse tajnosti tehnično popolne igre. Nežni Brailowski je ves ta obsežni, že fizično naporni program absolviral v naše popolno zadovoljstvo. Spoznali smo v njem ne samo izborna izšolanega pianista, temveč umetnika, ki je zastopal prednašana dela z udano vnetostjo in gorkoto. Morda je vendar resnica, če pravi Moszkowski nekje, da je s pianisti (prosim zopet: ne pijanisti!!) kakor s pečmi: postajajo boljši in gorkejši, čim dalje se približamo severu! Brailowski je namreč Rus!

Krek

Ljubljana. Koncert Gl. M. 7. in 9. marca 1913. Za prijatelje glasbe je bil 7. in 9. marc dan veselja. Po dolgih letih smo zopet slišali eno najlepših Dvořákovih del, »Mrtvaškega ženina«. V primeroma kratkem času je koncertni vodja *M. Hubad* s svojim sicer neokretnim zborom naštudiral to veliko delo, in sicer v vsakem oziru dobro. Glasovno se sedanji zbor pač ne more primerjati z onim, ki je pel delo po ljubljanskem potresu na

Dunaju; kvalitativno ga je pa izvajal po mojem mnenju boljše. Tudi orkester, ki ga je oskrbela »Slovenska Filharmonija«, je bil dober. Med solisti moram na prvem mestu omeniti tenorista *Rijavca*, gojenca dunajske C. k. Akademije za glasbo in uprizarjajočo umetnost, ki je pel s finim muzikalnim umevanjem part ženina. Njegova muzikalna izobraženost, lepo prednašanje in lep glas mu bodo prav kmalu v tujini prinesli še večje priznanje kakor na domači zemlji, kjer smo prepojeni z mislijo, da to, kar je slovensko, ne more biti dobro. Drugi solist-basist, operni pevec *Križaj*, je bil prav tako kos svoji nalogi, dasi je bil mestoma veliko predelikat, kar pa nikakor njemu ne štejem v zlo. — Poslovil se je od nas in gre s svojim krasnim glasom razveseljevat brate Hrvate v Zagreb. Nisem jim nevoščljiv te pridobitve, žalostí me pa spoznanje, da ni na domači zemlji prostora za naše najboljše ljudi! Za sopransko partijo, nevesto, je pridobil Hubad primadono zagrebške opere *Miro Koroščevo*, o kateri pač ne morem izreči najboljše sodbe. Pri obeh njenih nastopih sem imel neprijetni občutek, da nas smatra slavna pevka za občinstvo, ki je zanj vse kmalu dosti dobro. Njena prezirljivost je bila tako velika, da je prišla na prvi koncert popolnoma nepripravljena, da se je pošteno lovila. — Prizanesite nam v bodoče s takimi eksperimenti; pogledjte okrog sebe, in gotovo dobite več boljših nevest! *Dr. Kozina*

Ljubljana. Koncert povodom Slomšek-Einspielerjeve slavnosti v Ljubljani. — Dne 13. aprila t. l. se je vršila v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani Slomšek-Einspielerjeva slavnost, ki so jo priredila ljubljanska izobraževalna društva S. K. S. Z. Pri tej priliki je po več ko enoletnem odmoru nastopil zopet zbor Glasbenega društva »Ljubljana« z jako izbranim pevskim programom in z vobče zadovoljivim, semtertja celo presenetljivim uspehom.

Moški zbor »Ljubljane« je izvajal dve *Foersterjevi* skladbi: novo, za to priliko zloženo »Slavnostno koračnico« po besedah Slomškovih in že znano »Povejte, ve planine!«. *Foersterjeva* »Slavnostna koračnica« je enotno koncipiran, čvrsto tekoč zbor lahkega sloga, ki se je izvajal le srednje dobro in morda ravno radi nekoliko prepočasnega tempa ni kaj posebno učinkoval. Večji učinek je vsekako napravil *Foersterjev* vedno lepi in sveži zbor »Povejte, ve planine!«, ki se je izvedel prav gladko, zlasti pri sklepu z bravuro.

Mešani zbor »Ljubljane« je izvajal tri odlične in težke skladbe naše novejšje glasbene literature *Pavčičevo* »Če rdeče rože zapade sneg«, *Lajovčevo* »Večerno pesem« in *dr. Krekovo* »Blagor jim«. Mešani zbor »Ljubljane« je sedaj sicer precej manjši nego je bil spočetka, zato pa bolj očiščen, konsolidiran in rutiniran. Med vsemi dosedanji nastopi mešanega zbora »Ljubljane« je bil zadnji, ravnokar omenjeni — tako se mi zdi — najboljši. Med izvajanimi skladbami je najbolj ugajala *Pavčičeva* vsled prijaznega in gorkega tona, ki jo preveva. Tudi *Krekov* zbor »Blagor jim« je napravil mogočen učinek in nudil poseben užitek zlasti tistim, ki se zanimajo za umetne kontrapunktične oblike. *Lajovičeva* peteroglasna, ponekodi celo sedmeroglasna, v kompliciranih harmonijah se prelivajoča in za izvajanje vsekako dosti težka skladba bi bila potrebovala pač še nekoliko pile; zlasti pppp oziroma ppp bi se bilo dalo finejše napraviti, in bi bila dotična mesta potem v resnici učinkovala kot hladilni balzam tihih poletnih večerov. Sicer pa respekt pred zborom, ki se loti nalog, kot so bile pri tej prireditvi predvsem dr. Krekova in Lajovičeva skladba. Zborovodji *Ant. Svetku* na lepem uspehu, ki ga je dosegel s svojim pomlajenim mešanim zborom, iskreno čestitam. In sedaj naj ta zbor skupaj ostane ter nastopa redno vsako leto: ne le pri raznih slavnostih, — kar je seveda tudi prav, — ampak še bolj v samostojnih koncertih! Zbor naj se bavi s študiranim primernih del. Zato si ni ravno treba staviti koj v začetku najtežjih nalog, ker se morajo tudi koncertna društva razvijati sistematično, ne pa v skokih. S treznim in vstrajnim delom pa

si bo tudi glasbeno društvo »Ljubljana« najhitreje in najlažje zasiguralo svoj obstoj. To Bog daj!

Odlična točka programa pri Slomšek-Einspielerjevi slavnosti je bil nastop operne pevke gospe *Cilke Otahalove*. Zapela je najprej divno arijo »Čista boginja« iz *Bellinijeve* opere »Norma« in se izkazala v njej kot izborna izšolana koloraturna pevka. S svojim naravno priprostim nastopom ter s svojim ljubkim, uglajenim in čisto donečim glasom si je namah pridobila simpatije občinstva. V *Malatovi* narodni pesmi »Odletala holubice« je pokazala globok občut in končala pesem v neizrekljivo krasnem pp. Dodala je še mično *Zajčevo* pesem »Hajd v kolo« ter se je v nji zopet odlikovala zlasti na zanimivih staccato-mestih. Izvajanje gospe Otahalove je bilo dovršeno. Prav spretno spremljanje na klavirju je oskrbel Svetek.

Končno omenjam še orkester »Slov. Filharmonije«, ki je pod vodstvom g. Svetka izvedla več kosov: *Parmovo* »Balkansko koračnico«, *Dvořákova* »Slovanska plesa«, št. 2. in 8. in istega skladatelja »Legendi« št. 1. in 3. *Parmova* koračnica kakor tudi na programu ne označena bolgarska »Šumi Marica« sta se v celotni — v umetniškem oziru vsekako višje stoječi — program nekoliko bolj revno podali. Izmed *Dvořákovih* skladb so posebno ugajale: »Slovanski ples«, št. 8. in obedve »Legendi«. Orkestralne točke so prišle primeroma najmanj do veljave. Vzroki: prvič nekoliko pičli, že razhajajoči se orkester, drugič morda tudi to, ker g. Svetek v dirigiranju orkestra ni bil na tisti višini kakor kot zborovodja, oziroma ker je prevzel vodstvo orkestra — kakor čujemo — šele v zadnjih trenutkih.

V celoti je slavnost prav dobro uspela. Do popolnega sijaja in vrhunca navdušenja sta ji pripomogla seveda tudi še prav posebno slavnostna govornika, prof. *dr. Ant. Medved* iz Maribora in drž. in dež. poslanec *Fran Grafenauer*.

Stanko Premrl

Ljubljana. Koncert »Pevskega društva Ljubljanski Zvon« dne 19. aprila t. l. Duša društva in mešanega zbora je pevovodja *Zorko Prelovec*. Neumoren je, na vsak način želi novega življenja, poskusi to, poskusi ono, išče in najde priznanje tudi širšega občinstva. Po slabo obiskanem koncertu v »Mestnem Domu« v začetku sezije ni izgubil veselja; priredil je drug koncert koncem sezije; tudi ta ni bil po obisku skoro nič boljši od prvega, dasi je nudil več. Prelovec je pridobil dva solista, violinista *M. Deželo* in sopranistko *Ivanko Hrastovo*; nastopil je moški oktet in mešani zbor. In vendar vse to ni privleklo občinstva, ki je bilo zaposleno v Kinu in cirkusu...

Pavčičeva izredno nežna »Pesem« je našla v gdč. Hrastovi dobro interpretinjo, dasi ni bila glasovno najboljše razpoložena. Pri *Lajovičevi* »Pesmi o tkalcu« sem pogrešal vsako toplino, še bolj pa je ostal dramatični konec brez vsakega vtisa.

Mešani zbor je zapel dve noviteti: *Schwabova* »Vasovalec« in »Še ena«. Ugajala je zlasti zadnja, ker je polna ljubkosti in humorja, poleg tega se pa da tudi lepo peti.

Med znanimi točkami so bili krasni mešani zbori »Tone solnce, tone...« (*Ferjančič*) »Lahko noč« (*G. Ipavic*) in »Ko bi rosica bila...« (*E. Adamič*). Bili so po Prelovcu krasno zamišljeni, vendar pa vsaj prvi preveč raztrgan. Jaz absolutno ne morem razumeti, zakaj se naj tako trga: »Tone | solnce, tone | za večerne | go | re; ž njim le moja | toga vtoniti | ne | more.« Naj prizadeti učitelj in učenci vendar pesmi čitajo s tistimi presledki, katere v petju uče, in slišali bodo vso nelepoto njihovega prednašanja. Pojmovanje kvarteta »Katica« (*Mirk*) mi ni ugajalo. Pele so se pač note, ne pa »Katica«.

Prelovec pa nam je predstavil še drugega solista — violinista *Deželo*, čigar proizvajanje je, po aplavzu soditi, občinstvu izredno ugajalo. Dežela ima pred marsikakim aktivnim muzikom prednost: poleg tehnike ima toplo prednašanje, katerega tolikokrat pri solistih pogrešam. *Dvořákovo* »Humoresko«, *Fibíchovo* »Pesem« in *Smetanovo* »Iz moje domovine« je občinstvo vzbudilo iz zaspčnosti do dolgotrajnega priznanja. *Dr. Kozina*

Ljubljana. Zadnje delo Gl. M. v tekočem šolskem letu je končano. — Šolske produkcije 17., 19. in 20. junija so prešle. Če primerjam različne sporede enakih produkcij ali koncertov iz prejšnjih let, ne morem najti nikakega napredka, morda da postajajo te prireditve vedno bolj dolgočasne. Že l. 1906. so gojili goslarski ensemble. L. 1908. so se prav pridno gojile ensembelske vaje pevcev. Spominjam se znanega nastopa goslarskega kvarteta, ki je izvajal kvartet lastnega izvora. Sporedi so imeli le po 6 do 8 točk, ali med nastopajočimi so bili učenci, ki so kot muziki za naše skromne razmere nekaj pomenili in tudi nekaj dosegli. Sporedi so bili premišljeno pripravljeni, koncerti so bili lepi. Programi letošnjih produkcij so nekako zmašeni; vidi se mi, kakor bi se šele v zadnjih 14 dneh spomnili, da je potreba prirediti javne produkcije. Po teh prireditvah soditi je Gl. M. skoraj samo še klavirska šola. Nobenih ensembelskih nastopov, ne instrumentalnih, ne pevskih, skoraj več ni; na pr. je izmed 13 točk 8 klavirskih, 2 pevski in 3 violinske. Naj se mi ne zameri, da v oceni porabljam primerjalno kritiko. Še l. 1906. so bili taki koncerti gojencev marca meseca; koncertom šolskega leta so pa bile zopet običajne produkcije vseh učencev. Ti koncerti so bili uvrščeni v koncertno sezijo Gl. M. in so tudi bili njen ponos. Sedaj so pa degradirani na ono stopnjo, na kateri so produkcije koncertem leta v pevski sobi Gl. M. Pokazati se hoče samo kolikor mogoče veliko število učencev, vse drugo je stranska stvar. Tretji nedostatek in ne najzadnji pa je ta, da so sporedi teh produkcij ravno taki kakor oni javnih produkcij katerekoli pruske glasbene šole. Priznam, da so naše instrumentalne kompozicije maloštevilne, da se pa tako izzivajoče izločujejo še iz javnih produkcij gojencev, je vredno najhujše obsodbe. In če še ni slovenskih instrumentalnih komponistov, pa se vsaj dobe na izbero med Čehi, Poljaki in Rusi! Glasbena Matica bo morala postati slovenska in slovanska. Stem pa ne trdim, da se naj vsak neslovanski komponist izloči iz Gl. M. Ne! Naj jih učenci spoznavajo; na spored javnih šolskih produkcij pa ne spadajo. Bilo bi preobsežno pečati se s posameznimi učenci; zaslužijo pa vsi z učitelji vred priznanje. Katera klavirska šola je boljša, je težko reči; prvi polaga večjo važnost na tehniko, drugi na prednašanje, tretji zopet na ritmiko itd. Zato bi bilo prav dobro, da se učitelji razvrste po njih posebnih sposobnostih in se enemu pridele učenci samo nižjih ali srednjih ali pa višjih razredov. Posamezni učitelji bodo sicer na slabšem, pridobila pa bode šola in učenci in to je glavno. Klavir so poučevali: Gdč. *Chlumecka* in gg. *Gerbič*, *Pavčič* in *A. Trost*. — *G. Vedral* je že tolikokrat priznan violinski učitelj z najlepšimi uspehi. Vendar moram povdarjati, da en sam učitelj nikakor ne more vsega dela zmagati. Solopetje sta poučevala gg. ravnatelj *Gerbič* in artistni vodja *Hubad*. Pri vseh treh produkcijah je nastopilo 24 klaviristov, 8 violinistov in samo 6 pevcev.

Dr. Kozina

Ljubljana. Povodom hrvaško-slovenskega katoliškega shoda v Ljubljani je priredilo Glasbeno Društvo »Ljubljana« dné 25. avgusta t. l. v veliki dvorani »Uniona« koncert. Sodeloval je popolni orkester vojaške godbe pešpolka št. 27 pod vodstvom kapelnika *pl. Zanettija* ter eksaktno izvajal *Gadejeve* »Odmeve iz Ossiana«, *Griegovo* »Lirično suito« (dva stavka) in *Dvořákova* »Slovanska plesa« št. 3. in 8. — Mešani zbor »Ljubljane« je zapel *Krekov* »Blagor jim«, *Svetkovo* novo skladbo »Slovenska zemlja« in od *Svetka* harmonizirane slovenske narodne pesmi: 1. Je pa davi slan'ca pala, 2. Gozdič je že zelen, 3. Rasti, rasti rožmarin, 4. Dekle, zakaj s' tako žalostno, 5. Bratci veseli vsi, 6. Glej čez jezero, gor čez gmajnico, in 7. Luštno je to na deželi. — *Krekov* težki zbor se je izvajal primeroma dosti dobro, vendar ne več s tisto sigurnostjo kakor na prejšnjem koncertu. Težišče koncerta je bil *Svetkov* novi mešani zbor »Slovenska zemlja«. Mogočna, nenavadna skladba je napravila globok vtisk, zlasti moram omenjati na široko zastavljeni fugirani stavek »Tam izpod sivega Triglava«, ki se pa v drugi kitici na besedilo

»Pred njen (Marijin) oltar cvetlice trosiš« ne prilega več, pač pa bi se sigurno podal za sklep v zadnji (4.) kitici. Tretja kitica je zložena za čveterospev, ki so ga iskreno in občuteno peli: gdč. *Zupin* in *Kovač* in gg. *Bajde* in *Jovan*. Pri slovenskih narodnih pesmih bi si bili želeli — pri prvih šestih pesmih — od vsake pesmi vsaj po dve, tri kitice; kajti če se poje od ene in še te kratke pesmi le ena sama kitica, potem pa takoj nova pesem intonira, nam pesem ena za drugo zabriše sled za prejšnjo in tako ne ostane koncertem tako aranžiranega venčka dosti več nego nič. — Sicer so pa bile pesmi vse lepe in so se gladko zapele. — Moški zbor »Ljubljane« je zapel znano *Foersterjevo* skladbo »Povejte ve planine« in *Novakov* »Gorski kraj«, pri katerem je imel tenor-solo prof. *Adolf Robida*. Preprosta, a prijazna skladba, ki sta jo zbor in solist pela posebno občuteno, se je na splošno željo občinstva morala ponoviti. — Operna pevka gospa *Otahalova* je v treh pesmih, eni češki, eni slovenski in eni hrvaški zopet sijajno kazala svojo pevsko, deloma tudi koloraturno umetnost in žela povsem zaslužen velik aplavz.

Stanko Premrl

Ljubljana. Koncert slovenskih učiteljev ob priliki petindvajsetletnice »Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev«. Kamorkoli pogledaš po naši krasni domovini, povsod najdeš učitelja kot delavca na kulturnem polju. S ponosom sme zreti »Zaveza« na svoje kulturne delavce, in vsak pisec slovenske kulturne zgodovine bo moral s častjo omeniti zatirani učiteljski stan, ki nam je dal toliko pisateljev, toliko pesnikov, predvsem pa glasbenikov! Srečna misel odbora »Zaveze« je bila gotovo ta, da počasti svoj jubilej s slavnostnim koncertom, na katerem se pokaže učitelj kot ustvarjajoči in proizvajajoči glasbenik. Med ustvarjajočimi smo našli javnosti že znana imena skladateljev *Emila Adamiča* in *Ferd. Juvanca*, harmonizatorja *Janka Žirovnika* in *Frana Marolta*; med izvajajočimi pa sopranistko *Miro Dev-Costaperaria*, učiteljska sinova, pianista *Antona* in violinista *Janka Trosta*, pevovodjo *Frana Marolta* in mnogoštevilni zbor dičnih učiteljic in učiteljev. Kritik bi sicer moral presojeti koncert ne oziraje se na okoliščine, pod katerimi je nastal; ker pa poznam razmere, ki so onemogočile zboroma večje število skušenj, zato naj velja moja ocena tudi s tega stališča. Podlaga vsemu koncertu je bil zbor. Med moškimi in ženskimi zbori najdemo večino narodnih pesmi; le troje umetnih pesmi smo slišali: *E. Adamiča* mešani zbor »Moravska narodna« in moški zbor »Dan slovanski«. »Moravsko narodno« je skladatelj zložil svojim tovarišem »pevcem in pevkam ob jubileju učiteljske zaveze«. Adamič je vedel, da ne bo mogoče dovolj skušenj in po tem je tudi pisal. Predpisani tempi so bili mestoma preostri (uvod $M M \text{ } \frac{1}{2} = 120$), da bi jih mogel zbor po par skušnjah precizno izvajati. Skladba je gladko tekoča, brez vsakih harmoničnih in ritmičnih težkoč, vendar skozinskoz Kettejevemu besedilu primerna. Tudi koralni konec »Njene bele so noge peska se dotikale« ni težaven, ali podal se je s preveliko težavo, da bi napravil efekt, katerega je zaslužil. Drugi mešani zbor, »Izgubljeni cvet« učitelja *Juvanca*, je lahek efektini zbor na znano besedilo *S. Gregorčiča*. Žal, da je bil sopran in alt veliko premaloštevilni v primeri z moškim zborom. Tretji umetni zbor je bil *Adamičev* že iz *N. A.* znani zbor »Dan slovanski«, ki se je izvajal z velikim navdušenjem v popolno zadovoljstvo mnogoštevilnega občinstva. Kakor smo že omenili, so bili večina zborov narodne pesmi: *O. Deva* »Dober večer, luba dakle«, »Gorjanska« in »Gozdič je že zelen«. Prvi dve sta prirejena za moški, tretja za ženski zbor. Devove, kakor tudi Žirovnikove harmonizacije: »Kaj pa ti pobič« za moški in »Prišla bo pomlad zelena« za mešani zbor, so v pravem narodnem duhu. Žal, da tega ne morem trditi o *Maroltovih* harmonizacijah, kjer so zlasti v »Travniki so že zeleni« tako nenaravno iskane harmonije, da človeku pri »blagoglasni« narodni pesmi uho boli. Kakor vse, tako je imela tudi *Hubadova* »Ljubca, povej, povej!« lep uspeh, kar je zlasti zasluga neumorno marljivega pevovodje učitelja *Fr. Marolta*, ki je znal s par skušnjami

pripraviti zbor toliko, da je častno rešil svojo nalogo. Pri koncertu so nastopili tudi trije solisti iz krogov učiteljstva: *Mira Dev-Costaperaria*, bivša učiteljica, je ohranila svoj lepi glas in nas očarala s krasnim prednašanjem ljubkih *Adamičevih* Otroških pesmi: »Jezdec« in »Uspavanka« ter z *O. Devovim* »Božjim volkom«. *Hatzejeva* »Erotika«, *Lajovičeva* »Serenada«, zlasti pa *Čajkovskega* »To bilo je v prvi pomladi« so navdušile občinstvo tako, da je morala dodati še pesem brata *Oskarja* »Mak«. — Pianist *Anton Trost* je igral z njemu lastnim temperamentom *M. Balakireva* orientalsko fantazijo »Islamey«, violonist *Ivan Trost* pa koncert ruskega violinista *Wieniawskega*. Žal, da akustika Narodnega Doma ni taka, kakor bi morala biti, ker sicer bi violinist še boljše uspel.

Končno naj omenim, da je bila velika dvorana za toliko občinstva premajhna, kar naj bo trpečemu učiteljstvu znak hvaležnosti in priznanja Ljubljane.

Dr. Kozina

Ljubljana. Koncert Kocian — Lovše. V 42. društvenem letu je »Gl. M.« spoznala potrebo, prirejati manjše, rekel bi kamorne koncerte. 21. oktobra t. l. smo imeli prvi tak koncert. Odbor nam obeta vsakih 14 dni take prireditve. Sodelujoči: svetovnoznani goslač *Jaroslav Kocian*, ki zna s svojo čudovito tehniko in krasnim prednašanjem očarati veliko množico občinstva, gospa *Lovšetova* in g. *Eisner*. Kocian je igral *P. J. Čajkovskega*. Koncert za gosli v D duru, op. 35. *J. S. Bacha* Sonato III. v a mollu, *A. Dvořáka* Slovanski ples št. 7., *J. Kociána* Lullaby (Uspavanko), *Smetane-Ondříčka*: »Skočna« iz op. »Prodana nevesta« ter *Paganinija* »Ples čarodejk«. Po vsaki točki je rastlo navdušenje, ki je dokipelo po Paganiniju do vrhunca. Zgodilo se je, kar sicer v Ljubljani ni običajno: občinstvo se ni naveličalo opetovano klicati slavnega umetnika in mu je z glasnim odobravanjem izražalo svoje občudovanje. Druga privlačna sila tega koncerta je bila *Bole-Lovšetova*, priznana koncertna pevka. Pela je 10 pesmic, ki smo jih po večini že slišali. Med domačimi novitetami sta bili *Krekova* »Ali veš« in *Lajovičeva* »Kaj bi te gledal« zelo simpatično sprejeti. Ostale slovenske pesmi, ki so nam znane že iz drugih koncertov, je lepo prednašala in žela za svoje izvajanje obilo zaslužene zahvale. Dvoje pesmi mi ni ugajalo, t. j. *A. Lajovičeva*: »Pesem o tkalcu«, ki zahteva veliko večji glas, in *J. Pavčiča*: »Padale so cvetne sanje«. Pri slednji so bili po mojem okusu tempi popolnoma zgrešeni. Pohvalno pa moram omeniti lepo koloraturo, ki jo je z lahkoto pokazala v Straussovih »Pomladnih glasih«. Občinstvo je pesem sprejelo z navdušenjem in je svojo ljubljenko opetovano glasno aklamiralo. Solospeve je z njemu lastno spretnostjo spremljal *Anton Trost*, ki bi tudi lahko nastopil v klavirskih točkah namesto g. *Eisnerja*. Koncert je bil, kakor je pri Gl. M. navadno, predolg; občinstvo je godrnjalo, in užitek je bil pri-krajšan. Veselo je bilo gledati polno dvorano. Upam, da vztraja Matica pri svojem načrtu, prirediti dva koncerta na mesec.

Dr. Kozina

Novomesto. Minilo je že par let, ne da bi mogli zabeležiti le en koncert v Novem mestu, ki bi zaslužil, da zve o njem širša javnost. Dne 1. marca t. l. pa smo to srečno učkali. Nekatero dame in nekateri gospodje so priredili v prid novomeškimi visokošolcem koncert, za katerega je bilo tako zanimanje, da je bila dvorana »Nar. doma« že dan poprej popolnoma razprodana.

In moramo reči: zbrali so se najboljši in nudili najboljše.

Prvo točko programa, *K. Bohma* koncertni trio so proizvajali gdč. *Kilar* (klavir), *Edmund Kastelic* (l. viol.) in *Makso vitez Klodič-Sabladoski* zelo fino in precizno; le scherzo-stavek bi bil prenesel po našem mnenju za spoznanje hitrejši tempo. Bil je pa ta trio za naše občinstvo zelo srečno izbran.

Sledila je ga. *Josipina Hrašovec* s tremi solospevi. Pela je *Krekovo*: »Prošnjo«, *Procházkovo*: »Poslednjo noč« in *Brahms-ovo*: »Podoknico zaman«. Da si je izbrala tudi dr. *Krekovo* »Prošnjo«, za to ji bodi izrečeno posebno priznanje. Kajti že zadnji čas je, da se tudi naše občinstvo privadi moderni slovenski glasbi. Ga. *Hrašovec* je bila svoji nalogi docela kos. Pela je vse

pesmi s finim občutkom in pravilnim umevanjem. Njen nekoliko temno barvan glas doni zlasti v srednjih legah polno in prijetno ter kaže povsod dobro šolo.

Gdč. *Anica Kilar* je zaigrala *Moszkowskega* valček op. 34, št. 1. Njeni igri je sledil buren aplavz, ki jo je prisilil k dodatku. Izredna tehnika, ritmično pravilno fraziranje in povsem jasna igra so vrline, ki jih ima gdč. *Kilar* v taki meri, da jo lahko zavida marsikateri pianist.

Levji delež uspeha tega koncerta pa je odnesla brezdvomno ga. *Pavla Lovšetova*. Zapela je arijo Ane iz opere »Vesele ženske Windsorske« naravnost briljantno. Na las čista intonacija, siguren nastavek glasu in zelo ekonomično postopanje z dihanjem so njene stalne lastnosti. Kar pa je pri njej posebno občudovanja vredno, je njena vokalizacija. Ona je ena tistih redkih pevk, katero človek razume, tudi če nima besedila v roki.

Že po omenjeni ariji je bilo občinstvo od lepote njenega glasu in umetniškega prednašanja očarano. Ko pa je zapela ga. *Lovše* še *Lajovičevo* muzikalno nedosežno lepo »Pesem o tkalcu«, ni bilo konca priznanja. Pela pa je to pesem tako dovršeno, da nam je žal, da je ni slišal avtor sam. Kako so se ji snubci klanjali in ji ponujali neštete zaklade, kako je ona vse zavračala, ker ljubila je le »lepega tkalca«! In kako ga je ljubila!

Če piše *dr. Krek*, da ta pesem naravnost kriči po solistih, izšolanih v modernem duhu, podpišemo sedaj, ko smo slišali pesem iz ust ge. *Lovšetove*, to mnenje z obema rokama. Prepričani smo, da bomo našli to pesem kmalu tudi na koncertnih programih »Glasbene Matice«. Lote pa naj se te pesmi le *Lovšetovi* enake pevke.

Tudi ga. *Lovšetova* je morala z dodatkom na dan; zapela je še *Devovo* »Kanglico« nedosegljivo ljubko.

Dr. Strašek nam je znan že iz prejšnjih nastopov. Tudi topot nam je ugajal njegov lepi bariton. Zapel je dve pesmi *E. Meyer-Helmunda* »Ti« in »Barkarolo«. Kaj pa iz »Novih Akordov« katera? Ali ne bi šla?

Zaključili sta koncert ge. *Hrašovec* in *Lovšetova* s *Fr. Kücknovim* dvospevom »Pomlad je tu«.

H koncu bodi omenjeno, da je spremljala vse točke razen dveh (pesmi, ki jih je pel dr. *Strašek*, katere je spremljal g. *Bučar*), gdč. *Kilar* zelo diskretno in rutinirano.

Ga. *Lovše*, ki je bila duša tej prireditvi, pa naj si postavi za cilj, prirediti vsaj enkrat vsako leto tak koncert. Vršila bo s tem hvalevredno kulturno nalogo ter nudila mnogim izreden užitek.

M.

Ribnica. (Sezonsko poročilo). Gotovo stemislili, g. urednik, da je naše glasbeno društvo že zaspalo, jeli? Pa giblujemo se še in cepetamo, no hodimo, a težko, prav težko, kakor debeluhar s prešibkimi nogami. Imamo namreč nekaj lepih in izšolanih sopranov, altov in tenorjev, toda samo — tri basove! Basistov ni, in moč glasu podvojajoča dobra volja izpridila in raztrgala nam bode še teh par copat. Lansko leto lotili smo se še par zborov, za letos smo jih pa za enkrat že opustili.

Dne 24. novembra 1912 priredili smo koncert s sledečim programom: *Dr. Krek*: »Tam na vrtni gredi«, *E. Adamič*: »Petnajst let«, *Dr. Schwab*: »Še ena«, mešani zbori. *E. Adamič*: »Solnce sije, zeleni livada«, iz bosanskega perivoja, duet, peli sta ga. *P. Tomšičeva* in *A. Virkova*. *Tomšičeva* nam je nadalje zapela *Pavčičevo*: »Tožbo« in *Sattnerjevo*: »Pečo«. Zaključila je večer opereta: »Gospodinje je treba«. Večer je bil v vsakem oziru zanimiv in zadovoljiv.

Na Miklavžev večer smo zapeli *E. Adamičeva* »V saneh« in »V snegu«; dodali smo že omenjeno »Še ena«.

2. marca 1913 priredili smo družabni večer s sledečim sporedom: *Beethoven*: Pathetique, sonata. *Vida Pickova* izkazala se je kot temperamentna pianistinja, ki obvladuje s smelo sigurnostjo vse tehnične težkoče in obenem tudi — umeva in čuvstvuje z avtorjem. Pač redka izjema med pianistkami! *I. Vedralov* Scherzetto za štiri gosli ni bila »mastna malica« ampak

težko prebavljiva večerja. Še zdaj čutim v želodcu, ne Vedrala, pač pa zmedene goslače. Izkušnje so bile povoljne, na podiju pred občinstvom je pa zdaj enemu uhajal lok iz roke, drugemu so polzele gosli izpod podbradka. — Rajši molčimo. *Smetanov* sekstet iz »Prodane neveste« je bil dovršen, morali so ga ponavljati. *M. Trost* je zapel *B. Ipavčevega*: »Meniha« in *Sattnerjevega*: »Zaostalega ptiča«. Ponavljamo, da ima Trost lep bariton. *Fink* je zaigral na gosli kavatino op. 83 od *Raffa* in španski ples št. 1 *Moszkowskega* ob spremljevanju klavirja. Zaključila je večer zopet večja opereta: »Poštni ravnatelj«, ki jo je uglasbil *Cursch Bühren*. Kot pevci in igralci so se odlikovali vsi igralci, posebno *Hladnik*, ki bi s svojo igro gostoval lahko na vsakem, tudi večjem odru. Vso čast in pohvalo zasluži naše vrlo učiteljstvo, ki je — šest po številu — izpolnilo s svojim požrtvovalnim sodelovanjem celi program. Summa summarum: Pohvaliti se moramo, dobro voljo imamo, le par basistov nam pošljite, gospod urednik, potem bo že šlo še boljše. A-č.

Trst. (Splošno poročilo o glasbenem življenju.) Doba glasbenih prireditev v letošnjem zimskem času se bliža sicer koncu, vendar pa se nam obeta še dokaj zanimivega. Človek seveda ne sme biti enostranski ter si mora ogledati brez predsodkov tudi to, kar oznanjajo laški ali nemški listi. Včasih se je štelo to v naroden greh, danes pa bi skoro zameril vsakemu, ki ima čas in sredstva in kaj razume o glasbi, če se ogiblje res dobrih in zanimivih prireditev drugorodcev.

Tržaški Italijani žrtvujejo na leto težke denarje, da se morejo vsaj za kratko dobo v letu pobahati s svojim komunalnim gledališčem. Ne glede na gotovi vsakoletni deficit so lahko po pravici ponosni na svojo operno sezijo.

Letos sem slišal tu *Wagnerjevo* »Walküro«, *Mascagnijevo* »Isabeau«, dalje »Rigoletta«, »Seviljskega brivca«, predvsem pa je ves Trst zanimala *Charpentierova* »Louisa«. Ta mladofrancoski glasbenik je Tržačane s svojim realističnim glasbenim romanom tako navdušil, da je morala policija pri zadnji ljudski predstavi »Louise« naval občinstva na gledališče malodane odvracati s silo. Ponekodi bi morala včasih policija opravljati nasprotni posel!

Gledališče »Verdi« pa poda tudi vsako opero tako, da bi delala čast marsikateri dvorni operi. Pevci, kar jih je moči dobiti najboljših, inscenacija, popolen orkester do 80 mož, stvarne razprave o listih itd., vse to privabi v opero občinstvo, da zasede gledališče do zadnjega prostora navzlic neverjetno visokim cenam. »Louisa« je bila za letos največja privlačna sila. Meni je *Charpentier* ugajal vsled izredne melodične lepote in instrumentacije. Četudi mladofrancoz, vendar v njem ne najdemo skoro nikakega sorodstva z *Debussyjem*, ki pa je še nedolžen proti *Dukas* ali *Ravelu*. Sicer opera ni več novejšega datuma.

V komunalnem gledališču sem slišal tudi dvoje simfonskih koncertov in *Verdijev* »Requiem«.

Iz prvega koncerta omenjamo *Dvořáka*, *Debussyja*, *Sibeliusa* in *R. Strauša*. Zlasti ta je s svojim »Don Juanom« in znano strahovito generalno pavzo ljudi kar omamil. Na sporedu drugega koncerta so bili: *Mozart*, *Arenskij*, *Wagner* itd. *Verdijev* »Requiem« mi je v Ljubljani pod *Hubadom* bolj imponiral, zlasti glede zbora. Orkester je bil tu seveda številnejši in tudi boljši.

V kratkem bomo slišali ravno tu še en simfonski koncert, ki bo ves posvečen *Wagnerju*. Koncerte vodi, če se ne motim, deloma *Baroni*, opere *Ferrari* z občudovanja vredno sigurnostjo. Operni zbor je nedavno dal tudi dva vokalna koncerta. Na sporedu so bile starejše in novejše skladbe izključno italijanskih mojstrov. Žal, nisem imel prilike, da bi ju obiskal.

Tukajšnja Zveza Filharmonikov, najboljši koncertni orkester tržaški, ki se seveda medsebojno izpopolnuje z gledališkim, je priredila nedavno manjši koncert, katerega najboljša točka je bil *Smetanov* Višehrad.

Našim Italijanom se je očitalo, da v svoji narodni slepoti ignorirajo slovansko glasbo. Jaz ne morem tega potrditi. Vsaj na sporedih koncertov vedno srečamo kakega Čeha ali Rusa. Z operami je pač težava, ker je težko dobiti pevcev, ki bi znali peti kaj prida slovanskih oper v italijanskem jeziku. Čujem pa, da uprizore v eni prihodnih sezij celo *Prodano nevesto*.

Znani Tržaški Kvartet pripravlja za mesec april pet komornih večerov z velezanimivim programom, ki bodo gotovo privabili mnogo občinstva, že iz radovednosti. Na sporedu prvega komornega večera je poleg očeta *Haydna* in *Griega Schönberg* (Sekstet op. 4. za dve gosli, dve violi in dva violončela.) 9. aprila pride *Beethoven* z ljubeznivo Serenado (op. 25) za flauto, violino in violo, potem *Schubert* in domačin *Perinello*. Na tretjem večeru so *Verdi*, *Brahms* in *D' Indy*. Zopet kaj mešana družba! Potem bo na sledečem večeru *Reger* in zopet *Beethoven*, na zadnjem pa *Mozart* in dvakrat — *Korngold*. (Sonata za klavir, op. 2 in Trio, op. 1.) Pri klavirju bo, da bo senzacija večja, mladi *Korngold* sam. To bo torej dogodek prve vrste. O uspehih bomo poročali. —

Manjših in večjih umetnikov na klavir, harpo in gosli pa je bilo na ducate; ta je godel z manjšim, drugi brenkal z večjim uspehom, vse je prekosil slavni *Marteau*. Morda pa bomo pred koncem slišali še katerega.

V drugih gledaliških kraljujejo operete. Tako v gledališču *Rossetti* italijanska operetna družba *Jole Baroni*, v Fenice pa dunajska operetna družba pod ravnateljstvom *Eckhardta*.

Pri mnogoštevilnem občinstvu je tudi okus različen in zato »delajo« vsa gledališča dobro.

Za najmanj razvajena ušesa skrbe varijeteji in kabareti; nekje na Corsu pa za 20 vinarjev v gramofonski koncertni dvorani lahko slišiš kateregakoli slavnega pevca.

Tako sem površno orisal glasbeno življenje naših Italijanov. Nemci se letos niso mogli pohvaliti z ničemer, če ne omenjam nekaterih manjših pevskih večerov domačega pevskega društva, katerih obisk je bil rezerviran menda samo povabljenim.

Mi Slovenci pa se pehamo počasi naprej!

Mnogokrat sem že tožil o težavah v zboru Gl. M., a težko je, stvar popraviti. Nisem sicer navdušen za mnogoštevilne zборе, zlasti če pojo kratke pesmice, ker je stvar smešna; ampak vsaj dostojni in po številu zadostni naj bi bili. Če bi bili pevci pridni, vestni in častihlepni! A marsikaterikrat jih je treba vabiti k vajam celo z grobstjo. Morda se stvar pa tekom časa vendar izboljša. Upajmo! Na občnem zboru Gl. M., ki se je slednjič vendar vršil 24. svečana, je bilo navzočih kakih 40 ljudi. Po zelo optimističnem govoru predsednika *drja Slavika* je podal svoje poročilo tajnik *Bandel*, ki je omenjal troje koncertov in produkcije učencev v preteklem šolskem letu. Lansko leto (1911—1912) je imela Gl. M. ob koncu leta 85 učencev, letos jih ima že 162, skoro še enkrat toliko, kar je zelo razveseljivo. Na šoli poučuje sedem učiteljev in sicer teorijo, violino, klavir, solopetje in zborovo petje. Dobrotnikov šole je bilo bore malo in blagajnik je s številkami dokazal, da so stroški večji, kot dohodki; in to je žalostno za nas tržaške Slovence, ki se imamo za glasbeno tako napredne. *G. Šonc*, voditelj Gl. M., je poudarjal, da ni namen glasbeni šoli, vzgajati glasbenih »akrobatov«, temveč v prvi vrsti glasbeno izobraževati um in čuvstvovanje. V dosego tega cilja je nasvetoval mnogokaj dobrega, in, ako se doseže, za našo Gl. M. častnega. Brez debat je občni zbor nenavadno hitro končal z izvolitvijo skoro celega dotedanjšega odbora s predsednikom *drjem Slavikom* na čelu. Soglasje je torej kaj lepo, a vedno isto soglasje ne miče; morda bi bilo vendarle prav, če bi se malo globlje porazgovorili. — Upamo, da si priborimo slednjič tudi kako državno podporo in dobimo svoje prostore.

Kako se godi z drugimi slovenskimi pevskimi društvi?

Pevsko društvo »Trst« je osirotelo, odkar so poklicali *Mirka* v Bosno k vojakom. Upam pa, da se povrne kmalu. Pevsko društvo je stalo tik pred svojim ljudskim koncertom, ki bi bil brez vsake vstopnine. »Zarja« v Rojanu je pridobila

novoga pevovodjo v osebi g. *Premrova*. Jaz sem bil, žal, premnogokrat zadržan. Prepričan sem, da bo društvo sedaj oživelo na novo sebi in meni v veselje. Pri sv. Ivanu so ustvarili iz starega cerkvenega zbora nov pevski zbor, pomlajen in oživljen. Pripregli so me tam za pevovodjo, dokler se ne dobi kdo, ki ima zato več časa, veselja in potrpljenja. Pevski material je dober, še dokaj otesan. Predvsem pa je, saj sedaj v začetku, navdušen in edin. — V Banah pri Trebčah je g. *Bratoš* oživil, kar je petja spalo. Morda bo kaj!

Na Proseku so vedno čvrsti in pridni. Po smrti svojega predsednika — novi je menda sin rajnega — se je društvo za čas društvenega žalovanja lotilo s hvalevredno vnemo cerkvenega slovenskega petja. Na njih prošnjo sem jim napisal slovenski »Te Deum«, ki so se ga lotili brez strahu na Veliko noč.

Ravnokar čitam o občnem zboru »Velesile« (Škedenj). Pevsko društvo je dobilo novoga pevovodjo v osebi g. *Josipa Flega*. Dosedanji pevovodja *Valentin Pižon* je delal pri društvu 23 let ter je v teku te dobe naučil pevce 250 (!) pevskih del. Gotovo je zaslužil svoj častni pokoj!

O gibanju drugih slov. pev. društev ne slišim nič. Pričakujem pa, da pomlad, ki je prišla k nam že z vsem spremstvom, obudi tudi naše pevce k novemu marljivemu delu.

Preostaja mi reči še nekoliko besed o našem slov. gledališču z ozirom na glasbene predstave. Poročal sem že, da smo se povzpeli do »Zrinjskega«. Šli smo nato nazaj k »Rezervistovi svatbi«, »Dolarski princesi«, potem zopet malo navzgor do »Lepe Helene«. Tu za letos ostajemo. Težko je pri nas priti višje, ker smo navezani le na prejemke pri blagajni in male podpore dobrih ljudi. Čudo, da se je moglo celo tako visoko, ako pomislimo, da drugje navzlic izdatnim podporam sorazmerno z nami nikamor ne morejo. Pri nas požro gaže pevcev ogromne svote. Pri vsem tem pa so, kakor se čuje, še sitnosti ž njimi. Intendanca in odbor kažeta torej najboljšo voljo, a koncedira se vse preveč okusu občinstva. Po volji in želji ljudske mase je repertoar; a za sedaj še ne kaže, da se stvar obrne.

28./3. 1913.

Emil Adamič

Trst. (Dodatek k sezonskemu poročilu.) Dodajam svojemu sezonskemu poročilu, da sem slišal *Schönbergov* Sekstet, op. 4. Zadnji dan marca so se na Dunaju zaradi Schönberga stekli, pri nas v Trstu pa bi ga objemali, če bi bil tu. Podlaga sekstetu (dve gosli, dve violi in dva violončela) je Dehmlova pesnitev »Jasna noč«. Delo mi je ugajalo, in temu se sam čudim. Ne poznam sicer dosti Schönberga, a na klavirju je čisto drugačen. V orkestru, in ta sekstet je cel orkester, se kakofonije skrijejo, ker utonejo v neprestanem moduliranju in menjavanju barv, v simfonskih krikih in brezobzirni kontrapunktiki. Delo sestoji iz samih majhnih motivčkov, ki so med seboj v problematični zvezi. Semtertja kak jasen trenotek se zdi kar nelogičen. Končnega vtiska sploh ni. Kakor bi pihnil, je vse pozabljeno. Avditoriju se je skrivoma zdehalo, vendar je ob koncu bilo dovolj ploskanja; najbrž ostentativnega, na račun »barbarskih« Dunajčanov. Pozabili so menda, da se njihovemu futuristu *Marinettiju* v Rimu in drugod tudi ni boljše godilo, kot Schönbergu doma. Doma ima prerok seveda vedno smolo!

Zanimivejša ko Schönberg pa je bila včerajšnja (13./4.) premiera »Prodane neveste« v našem slovenskem gledališču. Velik dogodek za nas. »Prodana nevesta«, sicer v miniaturni, a vendar. Glavne tri vloge, torej najtežji del, so bile v rokah *Richterjeve* (Marinka), *Harfner-Karasa* (Janko) in *Križaja* (Kecal). Vsi trije so bili do sedaj na ljubljanskem gledališču. Ostale vloge so manjšega pomena, a so bile rešene dosti dobro. Zbor se malo maje, a je previden, in raje zamolči, kar ne zna dobro povedati. Saj pa tudi ni zameriti. Režija dobra, oprema za naše razmere ugodna, orkester (vojaški) bi bil pa lahko boljši. Za vse skupaj pa smo lahko naši intendantci prav hvaležni.

Pomladanski ciklus Tržaškega Kvarteta je zaključil *E. W. Korngold*. Pokazal se je mnogobrojnim posetnikom kot

autor in pianist. Kaj je reči o Korngoldu? Slišal sem resne sodbe in šaljive pripomnje. Težko je soditi. Fant je mlad, in če bi bilo vse to njegovo, kar sem slišal, pa bi položil zanj roko v ogenj. Svetovalcev, učiteljev, prijateljev, protektorjev ima brez števila. Zmešati mu morejo glavo. Njegova dela mrgole reminiscenc iz Wagnerja, Strauša, Mahlerja, Puccinija itd., a vendar so združena v tehtno celoto, prepojena z presenetljivo osebnostjo. Njemu so znane vse misterije ritma, harmonije in barv. Morda bo to enkrat velik mož, slavnejši kot vsi, ali pa bo žalostna karikatura. Nalik Mozartu je začel. Želeti mu je tudi Mozartovega nadaljevanja. Da pa je deček že sedaj uverjen in globoko prepričan o svoji veličini, kaže način njegovega izvajanja in že nekoliko smešno diriganje njegovega Tria. To delo pripušča le neznatno vlogo goslim in violončelu; levji del ima klavir, kar kaže dokaj negotovosti o znanju instrumentalnih form. Sicer pa prepustimo temeljitejšo sodbo prihodnosti, želeč Korngoldu samoiskanja in globokosti.

Milanski filharmonski orkester je proslavil pod vodstvom znamenitega dirigenta *Baroneja* tu pri nas stoletnico Wagnerjevega rojstva s krasnim koncertom, sestavljenim iz samih Wagnerjevih daljših in krajših orkestralnih kosov. Orkester je bil izvrsten, zlasti godala in lesena pihala. S tem orkestrom namerava Barone posetiti vsa večja italijanska mesta ter častiti s tem glasbenega velikana Wagnerja. *E. A.*

Trst. (Koncert Gl. Matice 12. aprila 1913.) Prvi letošnji koncert naše podružnice je minil, srečno in dobro minil. Bal sem se pred vsem za »Turke na Slevici«. A vse je šlo lepo od rok v veselje pevcev, pevovodje in nas poslušalcev.

Spored je bil kratek, ne kakor je rado pri nas v Trstu, kilometersko dolg, in to je prav! Malo in tisto izbrano ter dobro naštudirano. Trije kosi za orkester, dva za zbor in orkester, dva a capella. K tema zadnjima bi pevovodja brez škode dodal še enega, da ne bi »ldila« imela zadnje besede, ker je pripravna bolj za začetek ali za sredo. Drugo, kar mi je ugajalo na programu, je bila njegova raznoličnost. Vsak kos nov značaj, nova barva, prijetna izpremema. Jaz bi le zadnja dva kosa zamenjal. S »Turki na Slevici« bi končal koncert; utis bi bil gotovo krepkejši in trajnejši. Kar nič bi ne škodilo, ako bi Wihelmyjevi parafrazi »Walterjeve pesmi« takoj sledila »L' Arlesienne«.

Koncert je začel s predigro k »Libuši«. *Paulis*, kapelnik bosanske godbe, navzlic svoji pridnosti ne bo mogel izbrisati spomina na *Teplega*. Orkester je slaboten, niti ne kompletan, srednje discipliniran, Paulisu pa manjka ognja, duše, morda tudi poglobljenja in razumevanja. Zato so Libuša in tudi ostali kosi ostali mrzli, brez življenja. Wihelmyjevo parafrazo je ob spremljevanju orkestra igral na gosli polkovni tambur *Riedl*. No, stvar ni težka, šla je gladko in poslušalci smo zadovoljno prikimali. Najboljša je bila *Bizetova* suita »L' Arlesienne«. Zanimivi španski ritmi, neizogibni tamburin, flauta s harpo, krepak konec! Na vsak način pa pričakujem vprihodnjč kaj modernejšega, zanimivejšega; zlasti ostanejo takile anemični violinski soli lahko doma.

Zbor je zastavil s *Schwabovo* »Kanglico«. Ne morem izreči o »Kanglici« jasne sodbe. Slišal sem jo samo enkrat. Partiture nisem dobil v roke, zato morem govoriti le o vtisu. Stvarica ne taji svojega očeta. Dobrodušna je, ljubezniva, skromna, brez hrupa in bahavosti. Prav vesela! Kar ni Župančič storil, je dodal še Schwab. Ne vem sicer, kaj je porekel pesnik, ko je začul oni karakteristični, namreč za Schwaba karakteristični »holaho«. Jaz bi se s Schwabom malo skregal! Pa bi mu vendar hitro odpustil; saj nanj ne moreš biti hud, ko je vedno tako dobre volje. Orkester je ponižen, skoro nikjer samostojen, vendar v prijetnih barvah slika razpoloženje v gozdu, objemlje diskretno zbor ter drži kratki in prisrčni sopranski solo, ki ga je pela *Costa-peraria-Devova*, kakor vsako stvar, ki jo poje, prav dobro. »Kanglico« bodo, kakor »Dobro jutro«, kmalu peli povsodi, ker je lahka in hvaležna. Zbor je bil vseskozi brez napake.

»Kanglici« sta sledili *moja* »Hribi še beli so« in *Krekova* »Idila«. »Hribi še beli so« je pel zbor med vsemi najboljše. Zares prav dobro! Čutil sem, da se je *Mahkota* zanj najbolj ogrel in zavzel. Zelo sem mu hvaležen. Sicer je bilo tuptatam malo ljubljanskega sekanja po slavnem vzoru, a v splošnosti ni kaj reči. Lepo pogojena je bila tudi »Idila«. Ta porednica! Tako mala in enostavna, a vendar prikrito sitna. Bili so tu nekateri »nergači«, ki so zabavljali na besedilo, mesto da bi se smejali. Treba pač šalo razumeti. — Pri teh dveh zborih se je pevski material šele prav pokazal. Zbor šteje kakih 45 moči in kar dosti močan je. Morda še par pevk, a ne preveč! Za našo gledališko dvorano, za naš oder je to dosti; za študiranje prav dovolj. Sopran je še prekorajžen. Basi so polni in nizki, tenor bi bil lahko malo lahkotnejši, alt pa je dober. Zbor je discipliniran in sluša na mig! Za sto odstotkov je boljši kot lani. *Mahkota* je lahko zadovoljen.

Višek koncerta so bili *Försterjevi* »Turki na Slevici«. Dosti dela je moralo povzročiti študiranje te skladbe, a uspeh ni bil primeren pričakovanju. Delo je najbrž spisano še v nezreli dobi *Försterjevi*. Manjka mu enotnosti, predvsem pa je po obliki in vsebini skoraj anahronizem za našo dobo. Sestoji iz več delov, od katerih so zlasti oni, ki niso cerkvene barve, dosti boljši. Čudno je to pri *Försterju*! Izvzel bi le zadnji koralni del, ki je res grandiozen, velikopotezen. Dobro je pogojen fugirani stavek »kakor čez polje«. Sploh pa orkestralni del zaostaja za vokalnim, v katerem je *Förster* rutiniran mojster. Skladbo je opremil skladatelj z nekaterimi soli, ki so pa zelo neznatni, celo večkrat nepotrebni. Zbor je rešil tudi to najtežjo nalogo dobro, slabše orkester. Soli so, kakor že omenjeno, majhni, slabotni. Peli so se dokaj dobro. Zlasti sopran (*Costaperaria-Dev*) in tenor (*Rus*), ta celo brez šole, sta mi ugajala. Bas je nekoliko pretiraval, a je bil v splošnem siguren. *Waschtetu* se pozna dobra šola. Priznanje pa gre pred vsem *Mahkoti*, da je izkopal »Turke na Slevici« iz prahu ter jih z nepoplačljivimi mukami naštudiral. Iz srca mu čestitam k lepo uspelemu koncertu. Ta koncert, šesti po ustanovitvi naše podružnice, kaže vesel napredek in daje upravičeno upanje v plodovito in veselo bodočnost.

14./4. 1913.

E. Adamič

Trst. (Mrtvaški Ženin). Na binkoštno soboto je pevski zbor Gl. Matice iz Ljubljane ob priliki svojega pomladnega izleta dal v dvorani našega Narodnega Doma koncert pod vodstvom koncertnega vodje *Hubada*. Edina točka sporeda je bil *Dvořákov* »Mrtvaški ženin«, balada za zbor, soli in orkester.

Delo navzlic uzornemu izvajanju na precejšnji del našega občinstva ni napravilo najglobljšega vtisa. Za razumevanje treba pač temeljitejšega poduka po listih, razlage, pa tudi resne glasbene vzgoje. Deloma pa je kriv nerazumevanju *Dvořák*, ki je na škodo dramatičnemu razvoju balade preveč koncediral obliki in tako zmanjšal marsikateri sliki efekt.

Koncerta se je udeležilo okoli 140 pevk in pevcev, orkestralni del pa je prevzela vojaška godba. Solisti so bili: nevesta — *Costaperaria-Dev*, ženin — *Rijavec*, pripovedovalec — *Križaj*.

Zbor je z lahkoto in vsestransko inteligentno zmagal svojo ne prelahko nalogo; vojaška godba je bila na nekaterih mestih slabotna, saj pa tudi ni bilo ž njo mogoče radi raznih ovir temeljito študirati. Vendar je bila nad pričakovanje dobra. Izmed solistov ima najhvaležnejšo vlogo pripovedovalec, ki ga je pel *Križaj* bravurno. Ni si misliti boljšega. *Costaperaria* se mi je zdela spočetka nekoliko komodna, a razvila je svoje vrline kmalu, zlasti v duetu z ženinom in prekrasni molitvi. *Rijavec* (ženin) je izredno simpatičen pevec. Nisem ga še slišal dosedaj. Njegova višina je zmagovita, dramatični momenti ga razgrejejo, da se kar izpremeni in vidoma zraste. V njem tiči velik pevec. Partija ženina v Mrtvaškem Ženinu pa je zanj dostikrat prenizka, le redko more vsplavati v višine, kjer je na svojem mestu.

Vobče smo Tržacani *Hubadu*, ki je koncert vodil mojsterski, in Gl. M. iz Ljubljane iskreno hvaležni za nenavadni glasbeni užitek.

Marsikdo je zaželel, da bi pevci zapeli še kak a capella-zbor kot dodatek, a silna vročina in napor je zmučil pevce zadostno. Zaslužili so počitka. Morda pa nas razveseli *Hubad* s svojim zborom kmalu zopet!

E. Adamič

Trst. (Slovensko gledališče.) Dramatično društvo je angažiralo letos nekaj opernih pevcev. G. *Dura* (tenor) ima izvrstno šolo, pa barva njegovega glasu, mehka, v nižini skoro nedoločljiva, občinstvu nič kaj ne ugaja. Poleg tega mu dela še jezik preglavico, ker je Poljak. *Fritzova* (primadonna) je še mlada pevka, komaj izišla iz šole, a kaže, da bo dosegla lepih vspehov. Žal le, da svojega repertoarja ne more peti. Subretka gdč. *Plitzova* je dobra igralka, tudi dobra pevka, a zdi se mi, da ji Trst ne ugaja posebno. Omeniti pa moram posebno baritonista g. *Primožiča* in tudi *Rumpelja* (basista), ki najbrž dosežeta v tujini več, kot doma. Gdč. *Lepuša* je domača moč; ima srčkan glasek, sploh krasen material, a ji manjka šole. Zbor je več ali manj glasbeno neizobražen, nediscipliniran, v dobro pa mu je šteti to, da po večini prostovoljno in brezplačno sodeluje. Zato bi mu skoro rad odpustil marsikateri greh, četudi brez njega ne more živeti. G. kapelnik *Polič* je nekoliko preoptimističen dirigent, ki bi rad ustregel svoji želji po napredku v gledališču, hkratu dramatičnemu odboru, občinstvu in gledališki kasi. A vsem ustreči je nemogoče, zato trpi zdaj eno, zdaj drugo. S hvalevredno vnemo pa se je lotil najtežjih stvari. A glej ga vraga, takoj prvo opero, »Madame Butterfly« je Riccordi prepovedal peti v slovenskem jeziku. Zakaj in kako, o tem razmišljati ni moja stvar; a s tem se je pokvarila, rekel bi, cela sezija. Treba je bilo na vrat na nos naštudirati kaj drugega. Torej »Čarostrelec«! V enem tednu je moral na oder! Moral! Kdor ga pozna, ve, da mora tu pokazati zlasti zbor svojo korajžo. In res! Vse je bilo dobro, a zbor ga je še pri obeh predstavah polomil. Z operetami je stvar enostavnejša. Tako »Logarjeva Krista«, kot »Punčika« sta šli srečno čez oder. Pripravljajo se »Faust«, »Hoffmannove pripovedke« in še to in ono; a za vse je treba časa! Dramatični odbor in občinstvo pa tega nočeta umeti in zato se nam, žal, obetajo morda še nove polomijade. Bog daj, da se obrne na bolje! 18./11 1913.

E. A.

Trst. Dne 15. novembra 1913 je priredilo ob priliki svojega izleta zagrebško pevsko društvo »Kolo« koncert v dvorani tržaškega Narodnega Doma, ki je dosegel z ozirom na obisk in dohodke rekord nad vsemi sličnimi slovenskimi priredbami in to celo brez posebnega bobnanja. Tržaški Slovenci znajo menda še najbolj sprejemati svoje goste. Tu je še pristno narodno navdušenje, tu se nosi srce še na dlani. Kar je v srcu, to je na jeziku, in pevci Kolaši smejo biti v vsakem oziru zadovoljni.

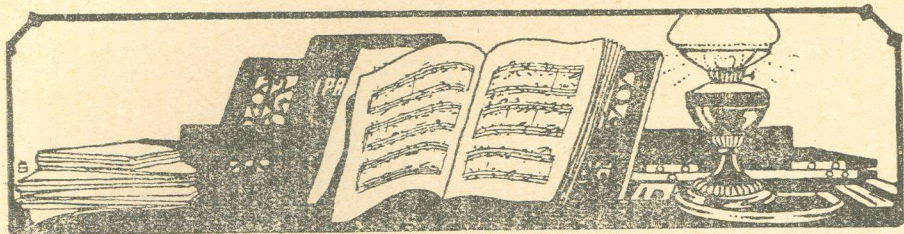
Koncert je potekel kar najlepše. Spored ni nudil sicer glasbeniku ničesar posebno zanimivega, a bil je zrcalo hrvatske narodne pesmi, v pravem pomenu ljudski koncert. Čuli smo narodno pesem v *Novakovi*, *Mokranjčevi* in *Andělovi* harmonizaciji. *Novak* je povil štiri pesmi v nekak šopek, ki bi mi zelo ugajal, če bi bil konec manj neroden. Ta »Coda« pa je brez okusa. Parafrazo sta spremljala klavir in harmonij zelo spretno. *Anděl* je mojster v harmoniziranju narodnih pesmi. Izmed vseh petero pesmi, ki sem jih čul, je najbolj ljudstvu ugajala poskočna »Oj djevojko, dušo moja!« v res izredno posrečeni harmonizaciji. Brez dvoma najzanimivejši med to trojico je pa *St. Mokranjac*. Včasih bi se res skoro naveličal te nebeške dolgosti njegovih »rukovetov«, ali s spretno roko zna Mokranjac mešati barve: zdaj zanima pestra polifonija, zdaj razkošni prehodi. Čudo le, da pevci ostanejo v prvotni intonaciji.

Moški zbor je kot en sam mož zapel V. *Novakov* zbor »Hrvatskoj«. Pet je bil izmed vseh zborov najboljše. — Veliko zanimivejši je seveda *Smetanov* zelo težavni zbor »Pesem na morju«. To je skladba, ki zahteva od tenorjev vztrajne višine in vsled tega proti koncu čutiš, da glasovi omagujejo. Zlasti pa se to zgodi pevcem, ki imajo za seboj dolgo trajno vožnjo, kakor so jo imeli Kolaši. Vendar pa so bili odstavki, kakor na pr. »Z Bogom Vi!« naravnost vzorni. Solista *Tadeusz Low*

czynski (operni tenor kr. hrvatskega gledališča) in Marko Vušković (bariton kr. hrvatskega gledališča) sta pela vsak po štiri samospeve oziroma arije iz oper »Maričon«, »Porin« itd. Lowczynski je zlasti ugajal v liričnih, pristrčin partijah svojih pesmi, Vušković pa je že od lani ljubljenec tržaškega občinstva. »Naš Marko«, kakor tudi g. Lowczynski sta morala po nekaj pesmi dodati. Veselje je bilo gledati navdušeno občinstvo in presenečene pevce. Ljudje bi Kolaše kmalu s cvetkami zadušili. Obdarovali so jih s srebrnim vencem, z lovorovimi venci, dali so jim svoja srca. Pevsko društvo »Kolo« razpolaga z dobrimi ženskimi, a še boljšimi moškimi glasovi. Disciplina je krepka, a duša vsemu je *Anděl*, pevovodja, h kateremu si Kolo lahko vsak dan na novo čestita. Temperamenten in inteligenten dirigent je, ki študira temeljito, ki pozna okus občinstva in moči pevcev. Tu smo videli, da ni treba ravno mase, če hočeš doseči lepih uspehov.

E. A.

Muzikalne in književne novosti.

(Pod tem naslovom objavljene izvirne ocene prinašamo edino o onih novostih, od katerih se dopošlje po en recenzijski izvod uredništvu na Dunaju).

Žiga Polšek in Josip Vedral: Slovenski mladini.

Album 25 slovenskih pesmi za gosli s spremljevanjem klavirja. Priredila — —. Izdala in založila »Glasbena Matica« v Ljubljani 1913. (Partitura in vijolinski glas K 3.—, posamezni glasovi po K —.30).

Delce se bo kupovalo, dasi — morda ravno ker — obdeluje narodnopesniško tvarino s primitivnimi sredstvi. Delce se bo kupovalo navzlic marsikaterim harmoničnim nasilstvom in neokretnostim, navzlic marsikaterim občutnim neokusnostim, navzlic grozoviti revščini, s katero berači klavirska spremljava za milost. Kupovalo se bode, ker je živa potreba po sličnih lahkih, igralno veselje v mladini izpodbujajočih skladbah zlasti v violinski (ne: vijolinski) literaturi. Ta praktični namen nam zapre tudi usta, pripravljena odkrivati obilo slabosti in hib predležeče zbirke. Eno pa moramo pri vsej prizanesljivosti odločno grajati. Zbirka je namenjena mladini, v kateri se naj vzgaja pred vsem tudi čut za blagglasje in za muzikalno pravilnost. Od učiteljev, ki pišejo za mladino, je torej zahtevati vsaj največjo vestnost glede upoštevanja doslej iz didaktičnih ozirov neprezirljivih fundamentalnih teoretičnih pravil. Čisto kaj drugega je, če na pr. opremi Novák, sledeč posebnim umetniškimi intencijam, svoj novi »Exotikon« s harmoničnimi pikantijami kakor

in zopet kaj drugega, če razvežeta izdajatelja mladini namenjene zbirke sekundakord v temeljni akord, če pišeta slabo doneče kvintne paralele kakor na pr.

No delo se bode kupovalo — dosti uspeha za one, ki se zadovoljujejo s takim uspehom. Umetniške kvalitete uvažujoče kritike še od daleč ne prenaša. Dobro, v trgovskem zmislu dobro blago. Številka 20. imej seve predznak štirih ♯ (As-dur).

Krek

Fran Gerbič: Metodika pevskega pouka. Ljubljana 1912. Založilo Cecilijino društvo. (Cerkveni Glasbenik 1912, 7. in 8. dodatna priloga) (K 1.50).

Za vsakega pevca, in naj si bo solist ali pa zborov pevec, je danes potrebno, da je poučen o najvažnejših vprašanjih, ki se tičejo petja v občeh kakor tudi pevske tehnike v posebnem. Še v večji meri pa velja to o zborovodji. Čeravno ta navadno ni solistično izšolan, vendar mora biti v stanju, pri poedinih svojih pevcih določevati njih glasovne napake in druge posebnosti ter jim kazati način, kako se morejo na podlagi sistematičnih vaj izuriti in izpopolnjevati v porabne zborove pevce. Kakor pri vsakem drugem pouku, je treba tudi pri zborovem petju individualizovanja; le s tem se dosežejo trajni uspehi in se vzbuja v pevcih obenem zanimanje za stvar. To velja o malih, kakor tudi o odraslih pevcih. Splošno se more trditi, da je vprašanje o racionalnem šolanju zborovih pevcev eno najvažnejših naših glasbenih vprašanj, ter je iste važnosti, kakor reforma pevskega šolskega pouka. Vse, tudi najboljše naše skladbe so mrtev kapital, ako ni pripravnih zborov, ki bi jih primerno proizvajali. Podlage, nekake pripravnice, pevskim zborom pa naj bodo pevske šole za mladino. Iz teh-le naj bi dobivali cerkveni kakor tudi posvetni zbori porabne pevce. Doslej pa nam je manjkalo primerne navodila, kako urejevati take pevske tečaje, kakor tudi izbrane tvarine, katero naj obvladuje zborovodja in tudi pevec. V svoji knjižici nam je podal ravnatelj Gerbič vse potrebno. Skrbno izbrana tvarina, prepletena vse-skozi z metodiškimi opazkami in praktičnimi migljaji, ki so sad bogate in dolgoletne prakse, je sestavljena na malem prostoru. V prvem delu opisuje pevski organ in njegove najvažnejše funkcije ter v zvezi takoj praktično uporabo tozadevnih poukov pri petju. Pridejane slike, ki so skrbno in lično izdelane, poočitujejo popis glasbila kakor tudi delovanje glasotvornic. Na kratek način se nadalje očrta pot (str. 27—39), ki se danes navadno uporablja pri šolanju pevca. II. del (metodiški del) nam podaja marsiktero zlato zrno ter kaže način, kako urejevati pevske šole za mladino. Knjižica je izšla iz prakse ter je plod temeljitega in vsestranskega obvladovanja vseh strokovnih vprašanj: spisana je iz ljubezni do stvari in do glasbenega napredka. Priporoča se sama!

Hinko Druzovič

O istem delu smo prejeli šesledečo oceno:

Gerbič ima zasluge za razvoj slovenske glasbe kot komponist in kot učitelj. Kot komponist je pripoznan po vsem Slovenskem, in v glasbeni zgodovini se bode njegovo ime blestelo med prvimi. Kot pevec in učitelj pa je deloval prvotno v Lvovu in od l. 1886. poučuje na naši Glasbeni Matici solopetje. Omenjena knjižica je plod dolgotrajne prakse in bo dobrodošla vsakemu učitelju petja. Gerbič je učitelj praktik, ki umeje pevcu pevski organ izobraziti; Gerbiču se v kratkem posreči, da nastavlja učenec pravilno tone, kar umeje le redko kak učitelj. (Eno napako ima sicer Gerbič: da ne dela zase cirkuške reklame, in zato ni pri nas kot učitelj tako spoštovan kot zasluži). In tako se ni čuditi, da je obdelal posamezne oddelke svoje metodike po vsebini naravnost mojstersko. Tako je v odstavku »Vežbanje glasu« registre obdelal tako pregledno in umljivo, da se zrcali iz njega dolgoletna praksa. Prav tako izvrstni so tudi ostali odstavki, zlasti »Splošna pravila petja«, »Registri in njih izravnavanje«, »O dihanju pri petju«, »Različne napake«. Da ni terminologija vedno brezhbno slovenska*), mu ne štejem v zlo, saj smo v tem oziru še tudi pri drugih strokah na nejasnem. Tako rabi prsna-, jezikova-, čelna-, zagojzdna- kost namesto prsnica, jezičnica, čelnica, zagojzdna itd. Tudi so nekateri stavki

*) O tozadevni glasbeni terminologiji izpregovorimo o priliki kaj več.
Op. ured.

neumljivi. Tako piše na pr. v odstavku »Pevski organ«: »Ton je glasen zvok — —, katerega more naš sluh razločevati po večji visokosti zvoka«. V odstavku »Še o dihanju« je stavek »Sapni tok spremeni glasotvorke v ton« nejasen. Ta del pojasnjuje tudi nekaj slik, med katerimi je zlasti dobra podoba o tresljajih glasotvornic pri različnih tonih. V II. delu je »Kratko navodilo za pouk o splošnem petju«. V tem 10 strani dolgemu odstavku opisuje avtor pot, po kateri naj bi podeželni organisti poučevali petje. Vse to, kar Gerbič zahteva v tem odstavku, je pevcu neobhodno potrebno, vendar je pot, katero kaže organistom, tako suhoparna, da ne more vzbuditi preprostemu človeku veselja do petja.

Dr. Kozina

H. Druzovič: Lira. Srednješolska pesmarica. Sestavil —. 2 zvezka. Ljubljana. Katoliška Bukvarna 1911, 1912. (mehko vezana K 1.70 oziroma K 1.80, v platno vezana K 2.20 oziroma K 2.30).

Druzovič je kot dober glasbeni pedagog in pisatelj občutil opravičeno potrebo po učni knjigi in pesmarici za srednje šole. Žal, da se mu to delo ni posrečilo tako, kakor bi si želeli.

»Lira« ima v celoti sledeče nedostatke. 1. Obsega samo moške zборе, in je tedaj porabljiva samo za višje razrede srednjih šol. 2. »Lira« ima dva zvezka. Kaj je Druzoviča napotilo, da je vsebino razdelil v dva zvezka, mi ni jasno. Drugi zvezek ni nikakor nadaljevanje tvarine prvega, temveč samo ista tvarina v drugačni obliki, kajti pesmi obeh zvezkov so sledeče razvrščene: Cesar in domovina, Narava in tujina, Različna vsebina, Slavnostne in nabožne. Tudi po težkoči se ne razlikujejo pesmi II. zvezka od onih prvega; skladatelji so tudi isti! Zakaj je tedaj II. zvezek potreben? 3. Cena je previsoka. Oba, sicer čedno opremljena zvezka s 117 pesmimi staneta 4 K 50 v. Za ta denar dobi vsak zavod oba zvezka Mohorjeve pesmarice in pesmarico Glasbene Matice z 242 pesmimi. V Mohorjevih pesmaricah so moški in mešani zbori, tedaj je pesmarica porabljiva tudi v nižjih razredih, kar »Lira« nikakor ni. 4. Pesmarica je namenjena slovenskim srednjim šolam, zato je pa med 117 pesmimi samo 68 slovenskih, 49 pa neslovenskih.

V podrobnem so pa sledeči nedostatki: I. zvezek »Lira« ima pred pesmarico kratek predgovor, seznamek komponistov, ki so v knjigi zastopani, in pevske vaje. Predgovor spelje človeka na napačno pot. Druzovič povdarja, da se je umetna pesem razvila iz narodne in da imamo v naši umetni pesmi tri dobe. Pesmi je tedaj po Druzoviču uvrstiti v štiri dobe. 1. Narodne pesmi, II. Umetne pesmi v narodnem duhu, III. tretja doba sega do ustanovitve »Novih Akordov«. IV. doba »Novih Akordov«. Človek bi mislil, da bode to razvrstitev tudi izpeljal, kar bi bilo zelo umestno, zlasti, ker bi v vsakem takem delu tudi lahko uvrstil pesmi po njih vsebini.

Seznam glasbenikov ni zadosten za višje gimnazijce! Kaj briga n. pr. gimnazijce, da je Sattner župnik, Parma glavar, Risto Savin major itd.? To so podatki komponistov za ljudske šole, nikakor pa ne za gornjo stopnjo srednjih šol, ne glede na to, da nekateri tozadevni podatki ne odgovarjajo več resničnim dejstvom (na pr. pri Foersterju, Kreku, Parmi, Savinu).

Dalje je tudi pregled teoretične tvarine pretesen in netočen.

Samo podana razdelitev tujih izrazov je za šolsko knjigo nerabna; poleg te bi bila potrebna še razdelitev po alfabetskem redu.

Odstavek o tvarjanju glasnikov bo vsled nejasnosti mlademu pevcu bolj škodoval kot koristil. Kolikor pa je pregled teoretične tvarine pretesen, toliko so »eno- in večglasne pevske vaje« prav po nepotrebnem raztrgane.

Glavna razvrstitev pesmi samih po vsebini se mi ne zdi umestna. Veliko boljša bi bila razvrstitev, kakor jo je označil pisatelj v uvodu. Tudi jaz menim, da bodi narodna pesem podlaga pouku petja, in zato bi bilo tudi umestno, narodni pesmi dati svoj odstavek. Tudi ni ponesrečena misel, pokazati narodno pesem drugih narodov. Vsekakor pa odklanjam narodno pesem v šolski knjigi v taki obliki. Slovenci pojo svoje pesmi

troglasno, in če se vzame narodno pesem za izvor umetne, tedaj se naj da res v taki obliki kakor je, t. j. troglasno. Za šolsko knjigo bi bila taka narodna pesem najlepši uvod v četeroglasno petje. Ali pa je mogoče harmonizirati tuje narodne pesmi, če se značaja narodnih pesmi ne pozna? Ali ne bi bilo bolje, vzeti zbirke čeških, ruskih, francoskih itd. narodnih pesmi ter izbrati iz njih primerne pesmi? Tudi je število narodnih pesmi preveliko; izmed 117 pesmi je 45 narodnih. Ostale pesmi so srednješolski pesmarici primerne.

Dr. Kozina

Glasbena društva.

Občni zbor „Slovenske Filharmonije“ se je vršil dne 27. septembra t. l. Iz tajniškega poročila posnemamo, da je padlo število članov letos na 208. Pri ustanovitvi društva jih je bilo okrog 900. — Začetkom sezije je bilo angažiranih 31 godcev in dva kapelnika *Teplý* in *Hrazdira*. Izven gledišča je orkester nastopil 46 krat. V gledišču je orkester sodeloval pri 46 operah, 33 operetah, 15 krat med igro in 48 krat pri dramah. — Dolg iz prejšnjih let, ki je lani presegal še 20.000 K, se je zmanjšal za 12.838 K 13 vin. Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik: *dr. Ravnihar*, odborniki: *dr. Kozina*, *Ravnikar*, *Češnik*, *Počivalnik*, *Fr. Govekar* in *Čadež*, preglednika računov: *Franchetti* in *Martinc*. — Pri slučajnostih se je sklenilo razpustiti orkester, ker letos ni gledišča in ker se je izkazalo, da brez gledišča ni mogoče vzdrževati orkester.

Pri XXX. občnem zboru Sl. Del. P. Dr. „Slavec“ v Ljubljani se je konstatiralo, da je štelu društvo 289 članov ter imelo 5962 K 24 vin. dohodkov in 5527 K 84 vin. izdatkov, torej 434 K 60 vin. čistega dobička. Ker je bilo umetniško delovanje društva v preteklem letu sila skromno in so se prizadevanja osredotočila skoraj izključno v raznih veselicah, izletih in drugih veselčnih prireditvah, nimamo kaj poročati. Za predsednika se je izvolil zopet *Ivan Dražil*, pevovodja je *Lavoslav Pahor*.

Letni občni zbor pevskega društva „Ljubljanski Zvon“ v Ljubljani je bil meseca aprila t. l. Koncem l. 1912 je štelu društvo približno 220 članov (proti 280 v letu 1911), med njimi 50 rednih. Društvo je imelo 6 lastnih nastopov in je petkrat sodelovalo. Dohodki so znašali 3857 K 82 v, izdatkov je bilo 3572 K 89 v, torej prebitka 284 K 93 v. V odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: predsednik *dr. Anton Švigelj*, podpredsednik *Zorko Prelovec*, tajnik *Janko Zorko*, blagajnik *Jakob Lumbar* in odborniki *Alojzij Pipp*, *Slavko Gärtner*, *Josip Jamnik*, *Alojzij Lombar*, *Avgust Heuffel*, *Angelo Sattler*, revizorja *Ante Pintar* in *Zvonko Svetlič*.

Šolo „Glasbene Matice“ v Ljubljani je tekom šolskega leta 1912./13. obiskovalo glasom notice »Slov. Naroda« štev. 169 z dne 25. julija t. l. sledeče število gojencev in sicer: 1. Petje ljudskošolske mladine: 264 učencev v 1 razredu — 4 oddelkih pri 2 učiteljih. — 2. Teorija: 123 učencev v 2 razredih — 6 oddelkih pri 2 učiteljih. — 3. Dekliško zborovo petje: 38 učenek v 1 razredu pri 1 učitelju. — 4. Šolsko zborovo petje: 36 učencev v 1 razredu pri 1 učitelju. 5. Koncertno zborovo petje: 46 učencev v 1 razredu 2 oddelkih pri 1 učitelju. — 6. Harmonija: 15 učencev v 2 razredih v 2 oddelkih pri 1 učitelju. — 7. Solo-petje: 27 učencev v 6 razredih pri 2 učiteljih. — 8. Klavir: 229 učencev v 8 razredih pri 7 učiteljih. — 9. Gosli: 67 učencev v 8 razredih pri 2 učiteljih. — 10. Cello: 2 učenca v 2 raz-

redih pri 1 učitelju. — 11. Kontrabas: 1 učenec pri 1 učitelju. — 12. Oboa: 1 učenec pri 1 učitelju. — Bilo je tedaj na zavodu 849 učencev, šteto po predmetih, in 637 učencev, šteto po osebah.

P. in Gl. Društvo „Ljubljana“ v Ljubljani je dovolil kranjski deželni odbor za letos nadaljno podporo 2500 kron. Predlog dr. Trillerja, naj se vsaj ista podpora dovoli tudi Glasbeni Matici, je bil odklonjen. Ne vemo sicer, je-li večina deželnega odbora v toliko muzikalna, da zna preceniti delovanje obeh imenovanih društev; da je pa pesem, ki jo je ta večina zapela o tej priliki, ona znana »politična pesem«, o kateri se Goethe ne izraža posebno spoštljivo (glej Faust I, Auerbachova klet), se ne bo dalo zatajiti.

Ustanovni zbor »Ljubljanskega Društvenega Orkestra«, nove glasbene jednote, se je vršil dne 6. novembra t. l. Godba bo štela 16 stalnih godcev, ki se jih spopolni po potrebi do 24, in ima namen, za silo nadomestovati Slov. Filh. Orkester. Za predsednika te nove godbene jednote je bil izvoljen koncertni mojster *Bogomir Cerný*.

»Slovanský Zpěvacký Spolek« na Dunaju je pel na »Češkem večeru« med drugimi skladbami *Lajovičev* karakteristni mešani zbor »Bolest kovač« in nekatere srbske narodne pesmi v *Mokranjčevi* priredbi za mešan zbor. (Prim. poročilo *V. H. Jarke* v »Daliboru«, št. 23/24 t. l.) Nas imenovana jednota niti ne obvešča o svojih prireditvah, kar dokazuje vsekako obžalovanja vredno podcenjevanje slovenskega strokovnega časopisja; tem bolj obžalovanja vredno, ker nas uvažujejo popolnoma neinteresirana nemška društva in koncertna podjetja, in ker smo dotično društvo na netaktnost njegovega postopanja opozorili šele pred kratkim (»N. A.«, XII./12).

Sezono Slovenskega Gledišča v Trstu so otvorili dne 28. sept. t. l. z zelo dobro uspelo predstavo *Tucičeve* drame »Golgota«; 5. oktobra pa so začeli tudi v *Mariboru* s predstavami, in sicer s češko dramo »Žetev«. In Ljubljana? Čimdalje bolj se uresničuje domnevanje, da to mesto in njegovo vodeče prebivalstvo ni več poklicano, biti središče kulturnega napredka. Od tako rado zaničevanih »obmejnih« Slovencev je pričakovati luč!

Koncertna pevka Pavla Lovšetova si je izbrala za Matični koncert dne 21. oktobra t. l. sledeče pesmi, ki so, v kolikor so slovenske, večinoma povzete iz našega zbornika: *Dev*: »Kanglica«, *Procházka*: »Poslednja noč«, *Krek*: »Ali veš?«, *Lajovic*: »Kaj bi le gledal?«, *Strauss*: »Pomladni glasi«, *Cornelius*: »Pojdi z mano«, *Krek*: »Zaprta so njena okenca«, *Pavčič*: »Padale so cvetne sanje«, *Lajovic*: »Pesem o tkalcu« in *Adamič*: »Jezdec«. Hvala pevki za pospeševanje naših teženj!

Iz »N. A.« so se prednašale razen v poročilih in na drugih mestih navedenih med drugimi še sledeče skladbe: skladbe: *E. Adamič*: »Ko bi rosica bila...« meš. zbor. *V. Mirk*: »Katica« oktet. *J. Pavčič*: »Pesem«, *A. Lajovic*: »Pesem o tkalcu«, zadnji 2 skladbi za 1 glas s spremljevanjem klavirja. (Ljubljana, Slovensko Pevsko Društvo »Ljubljanski Zvon«; solisti *J. Hraštova*, *M. Dežela* in *A. Trost*.) — *E. Adamič*: »Trobentice« samospjev (Kamnik, P. D. »Lira«; solistka *Blanche Kreibichova*). — *E. Adamič*: »Lipa«, meš. zbor. (Sava, Kat. Delavsko Društvo). — *E. Adamič*: »Petnajst let«, meš. zbor (Vransko, Pevsko Društvo »Vranska Vila«). — *A. Lajovic*: »Bolest kovač«, mešan zbor iz Matičine zbirke (Dunaj, Slovansko Pevsko Društvo). — *Dr. A. Schwab*: »Večer na morju« zbor (Ljubljana, Kat. Društvo za delavke). — *Ivan pl. Zajc*: »Seljanko, dušo draga«, *A. Lajovic*: »Pesem o tkalcu« in *dr. G. Krek*: »Misli«, samospevi (Ljubljana, Produkcija gojencev Glasbene Matice, solistka *Antonija Šuštar*). — *Stanko Premrl*: »Pesem žrjavov« mešan zbor, (Gorica, Koncert narodne čitalnice »Balkan«, zbor društva »Prešeren« iz Št. Petra.) — *Josip Procházka*: »Bolne rože« samospjev, (Ormož, Čitalnica, solistka *Olga Serajnik*). — *E. Adamič*: »Polonica«, *dr. A. Schwab*: »Večer na morju«, *A. Foerster*: »Povejte ve planine«, moški zbori (vsi trije: Kranj, slavnostni koncert ob petdesetletnici narodne čitalnice). — *E. Adamič*: »Pri zibeli« samospjev, isti: »Polonica« in *Anton Foerster*: »Povejte

ve planine« moška zbor (vsi trije: Kamnik, I. Slovensko Pevsko Društvo »Lira«; solistka *Milka Počivavnik*.) — *Iv. pl. Zajc*: »Pjesma slavulja«, čveteroglasni ženski zbor in klavir, *Saša Šantel*: »Adagio« za klavir, *Srečko Albini*: »Izpod grma ljubičica«, *Dr. G. Krek*: »Vabilo«, mešana zbor, *E. Adamič*: »Žalobna koračnica«, *Jos. Vedral*: »Slovanska koračnica«, skladbi za klavir, prirejeni za kvartet, *Davorin Jenko*: »Na tujih tleh«, dvoglasni ženski zbor in klavir, (vseh 7 skladb: Pazin, ženska podružnica »Družbe sv. C. in M.«, pianist *M. Govekar*). — *Dr. B. Ipavec*: »Podoknica« in *F. Gerbič*: »Romanca«, oboje za klavir, (Trst, produkcija gojencev Gl. M.). — *Schwab*: »Oj dekle, kaj s' tak žalostno«, *E. Adamič*: »Vasovalec«, moška zbor, *G. Ipavec*: »Kukavica«, *E. Adamič*: »Na vrtu« in isti: »Fantu« mešana zbor (vseh 5 skladb: Idrija, Pevsko Društvo »Svoboda«). — *G. Krek*: »Blagor jim« mešan zbor, *A. Foerster*: »Povejte ve planine« moški zbor (oboje: Ljubljana, Gl. Društvo »Ljubljana«). *G. Krek*: »Prošnja«, *A. Lajovic*: »Pesem o tkalcu«, samospeva (oboje: Novomesto, solistki *Josipina Hrašovec* oziroma *Pavla Lovše*). — *E. Adamič*: »V snegu«, *G. Krek*: »Idila« mešana zbor, (Trst, Gl. M.). — *E. Adamič*: »V gozdu« mešan zbor, (Gradec, Slov. Kat. Izobr. Društvo »Kres«). — *E. Adamič*: »Pri studentu«, *B. Ipavec*: »Ciganka Marija« in »Oblačku«, samospevi (Ljubljana, koncert za mladino, dr. *Pavel Kozina*). — *E. Adamič*: »Tička« in isti: »V snegu« mešana zbor (oboje: Kamnik, Društvo »Ljubljanski Zvon« iz Ljubljane). — *E. Adamič*: »Dan slovanski«, moški zbor, *Ferd. Juvanec*: »Izgubljeni cvet« mešan zbor, *E. Adamič*: »Jezdec« in »Uspavanka« samospeva (vse 4 skladbe: Ljubljana, »Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«; solistka: *Mira Costaperaria Devova*). — *O. Dev*: »Še ena« moški zbor (Ljubljana, Pev. Društvo »Slavec«). — *Krek*: »Blagor jim« in *Pavčič*: »Če rdeče rože zapade sneg« mešana zbor in *Foerster*: »Povejte ve planine« moški zbor, (vsi trije: Ljubljana, Gl. Dr. »Ljubljana« pri *Slomšek-Einspielerjevi* slavnosti).

Slovenski glasbeni svet.

Anton Trost in Josip Rijavec sta priredila dne 11. marca t. l. koncert v Kranju ob sodelovanju moškega zbor Narodne Čitalnice v Kranju. Pri tem koncertu je igral *Trost Chopinov* Scherzo cis in *Lisztov* Peštanski Karneval. Glasom poročila *O. Deva* v »Sl. N.« z dne 15. marca t. l. št. 62 je pokazal v teh skladbah mogočno muzikalično naravo, močan temperament in briljantno tehniko. Zadnjo pokazati, je bilo, po programu »soditi, pač tudi glavni smoter pianista. Trost ali — kak Schimmelpfennig: za napredek slovenske glasbe nima ne ta ne on niti najmanjšega zmisla. Drugače *Rijavec*, ki je zapel kar 11 samospenov iz novejšje slovenske literature, med njimi iz rokopisa dva nova *Adamičeva* samospeva »Pod tvojim oknom Berta«, in »Večer«, *Lajovičeva* samospeva »Jaz pa vem« in »Svetla noč« ter *Ravnikovo* »Hrepenenje«. Iz »N. A.« je prednašal *Ravnikovega* »Vasovalca«, *Krekova* samospeva »Misli«, »Tam zunaj je sneg« in *Lajovičeva* »Cveti, cveti rožica«. Razen omenjenih pesmi je predaval še *Lajovičevi* pesmi »O, da deklič...« in »Serenada« ter po eno arijo iz »Aide« in »La Bohème«. Vsi proizvodi mlajših slovenskih lirikov so bili, kakor se nam še posebej poroča iz Kranja, navdušeno sprejeti. Raszprodana dvorana je odmevala veselja, kateremu je še pripomogel čitalnični moški zbor, ki je zapel *Adamičeva* »Pesem o beli hišici« in *Devovo* »Še ena« (oboje iz »N. A.«) s fino izdelano dinamiko in dobrim fraziranjem.

Tako je imel ta koncert s pretežno novoslovenskim sporedom imeniten moraličen in gmoten uspeh, kar je tem bolj pozdraviti, ker je pripadel čisti dobiček trem slovenskim konservatoristom v svrhu nadaljevanja študij. Glavna zasluga pri udejstvovanju po vsem hvalevrednega namena Kranjske Čitalnice je pripisovati navdušenemu delovanju *Oskarja Deva*.

Dolenjsko Pevsko Društvo v Novem mestu je prednašalo na koncertu dne 5. aprila t. l. med drugimi skladbami tudi *Sattnerjevo* »Jeftejevo prisego« s spremljevanjem pomnoženega salonskega orkestra, za čigar sestavo je požrtovalno deloval trgovec Edmund *Kastelic*. Zbor, obstoječ iz približno 90 pevcev in pevk, je rešil častno svojo razmeroma težko nalogo. Izvajanje je pripravil *Hladnik*, dirigiral je cand. iur. Julij *Bučar*. Solistje so bili: dr. *Strašek*, dr. *Hrašovičeva* in *Ada Turkova*. — Konec koncerta je bil seveda neizogibni ples! In to po — »Jeftejevi prisegi«!!!

Schwabov večer je priredilo Celjsko Pevsko Društvo s sodelovanjem Celjske Narodne Godbe dne 8. junija 1913. Pri tem koncertu so se izvajale po pretežni večini skladbe drja. *Antona Schwaba* in sicer moški zbori: »Delavska budnica« (s spremljevanjem dveh pozavn in 2 rogov) »Slanica« (iz N. A.), »Srce človeško, sveta stvar (z bariton-solom) in »Večer na morju« (iz N. A.); dalje mešani zbori: »Zdrava Marija« (iz N. A.), »Zlata kanglica« (iz N. A.), »Še ena«, »Na lipici« in »Dobro jutro« (zadnja dva s spremljevanjem orkestra); dalje godalni oktet: »Serenadica« in samospeva »Vasovalec« ter »Dekletce podaj mi roko« (iz N. A.). Pevske točke je vodil skladatelj sam. Misel, skladatelja Schwaba slaviti z njemu posvečenim koncertom, je častna za one, ko so jo sprožili. Slučaj (ali ni bilo samo slučaj?) je hotel, da je bilo ravno »obmejno« Celje in njegovo slovensko prebivalstvo, ki je v prvič počastilo sodobnega slovenskega skladatelja na edino spodobni način. (Ljubljana! kje si z Lajovičevim ali Adamičevim večerom?) Kakor se nam je zasebno poročalo, je koncert v vsakem oziru uspel prav dobro.

»Slovenski Narod« je objavil o priliki Schwabovega večera v 128. številki z dne 7. junija t. l. prvi del članka o drju. Schwabu iz peresa *Vinka Vošnjaka*, opisujoč nekatere faze iz skladateljevega življenja. Nadaljevanje tega članka smo pogrešali. Ali sploh ni izšlo, ali smo ga samo prezrli? Na vsak način bi bil spadal prvi del vsaj deloma bolj v kak humorističen list, tako n. pr. razlaganje, kako je Schwab »iznašel na novo (!) sam generalbas«, kako je »sovodstvo (!?) posameznih akordov in vrednosti tonov istih (?) in način njih zapletanja študiral na originalni način s pomočjo geometričnih figur, katere je risal v takozvani kvintni cirkel«, kako je začel »modelirati (!) v druge tonovske načine« i. t. d. in abstrusum.

35-letnico smrti Josipa Kocjančiča so obhajali dne 10. aprila t. l. v Kanalu. *Miha Zega*, skladatelju nekdanji tovariš in prijatelj, je narisal Kocjančičevo življenje in njegovo delovanje. Moški zbor je zapel Kocjančičevo »Slovo«. Drugi dan so posetili zborovalci okrašeni grob skladateljev. Po pretresljivem govoru *M. Zege* so zapeli pevci žalostinko. Odbor čitalnice, koje ustanovnik (1867) je bil Kocjančič, je pričel nabirati darove za spominsko ploščo na rojstni hiši, da se na ta način ohrani trajen spomin umrlemu skladatelju.

Drja. Matijo Murka, vseučiliškega profesorja v Gradcu, je imenoval minister za bogočastje in nauk za predsednika slovenskega odbora nameravane državne izdaje »Narodna pesem v Avstriji.« — Vsako leto parkrat čitamo v časnikih, da je bila imenovana ta ali ona oseba v ta ali oni odbor, da so se od tega ali onega odbora vposlale zopet številne narodne pesmi, da je zboroval ta ali oni odbor ali centrala tega podjetja. Pred več nego 10 leti sem bil pozvan, sodelovati. Jaz sem takrat obžaloval, da mi ni bilo mogoče, ker sem pisal na nekem znanstvenem delu in mislil, da je stvar nujna in bi bilo torej moje sodelovanje morda zadržalo napredovanje tega zelo važnega podjetja. Kakor vidim, so bili moji pomisleki neutemeljeni. Od časa do časa se lancira kak dokaz v časnike, da podjetje še živi. Da bi pa delo med tem razmeroma

zelo dolgim časom dejansko napredovalo, o tem ne slišimo in ne vidimo ničesar. »Der Worte sind genug gewechselt, Lasst mich auch endlich Taten sehen!«

Ivan P. Vencajz, c. kr. dež. sodni svetnik v p., odvetnik, bivši predsednik Glasbene Matice v Ljubljani, je umrl dne 7. avg. 1913 v 70. letu. Pokojnik je več let deloval z vso vnemo za razvoj G. M. Po njegovi iniciativi je G. M. zgradila svoj dom. Velike so tudi pokojnikove zasluge za razvoj pevskega zbora G. M.

Pavel Gorjup, mestni učitelj v Ljubljani, je napravil državni izpit za učitelja petja na srednjih šolah in učiteljskih pred c. kr. izpraševalno komisijo za glasbo na Dunaju.

M. Govekar, s 1. januarjem t. l. kot učitelj telovadbe v Pazinu nameščen, pianist iz šole G. M., se je izkazal, kakor se nam poroča, že opetovano kot solist in spremljevalec, dobro izšolanega glasbenika.

Arnold Wlassak, kapelnik godbe Gasilnega Društva v Kranju, je imenovan kapelnikom novomeške godbe.

Anton Razinger, mestni učitelj, predsednik pevskega zbora »Gl. M.«, ustanovitelj »Gl. M.«, je praznoval 13. aprila 1913 štiridesetletnico svojega učiteljskega delovanja na II. mestni deški šoli v Ljubljani. Čestitamo!

Skladatelju Viktorju Parma, c. kr. okrajnemu glavarju v Litiji, je podelil cesar naslov in značaj deželnovladnega svetnika. Čestitamo!

Šola podružnice »Gl. Matice« v Kranju je dobila novo učno moč za gosli in klavir v osebi *Fr. Novaka*.

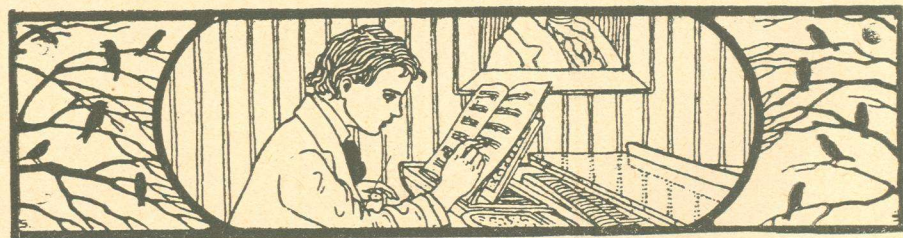
F. S. Vilhar, skladatelj in profesor v pok. v Zagrebu, se je poročil z gospo Anko Ulrihovo, roj. Kalmusovo v Ljubljani.

Zorko Prelovec, zborovodja pevskega društva »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani, se je dne 26. maja 1913 poročil z Nino Kozlevčarjevo.

Ivan Levar, mladi slovenski baritonist, ki je šele lani absolviral konservatorij in je bil letos angažiran na Mestnem Gledališču v Moravski-Ostravi, je bil, kakor se poroča »Slov. Narodu«, povabljen, da naštudira vlogo Amphortasa v »Parsifalu« in Holandca za prihodnje slavnostne igre v Bayreuthu.

Operni pevec Josip Križaj, prejšnji član slovenske opere v Ljubljani, je angažiran kot prvi basist na zagrebškem gledališču.

Na šoli »Glasbene Matice« v Ljubljani poučuje letos učiteljica *Ivanka Hrastova* ljudskošolsko mladino v petju po novi Battkejevi metodi.

Naše skladbe.

Trti zvezek je prinesel *Premrlov* »Menuet« za klavir, skladbo v staroklasičnem slogu, za njim *Adamičeve* »Trobentice«, zelo nežno stvarico, pravo slaščico za rahločutne muzikante. Vpliv končnega dvospeva Straußovega »Rožnega kavalirja« na fakturo spremljanja se ne da utajiti. *Domislek* sam pa je povsem izviren in skrajno fino prilagojen vsebini pesmi. Globoko, čisto moderno harmonizirani samospev »Pozdrav iz daljave«, ki ga je prispeval *Ravnik*, si bo moral ljubiteljev pridobiti šele polagoma. Pevci kakor Rijavec bi ga morali upeljati v popolni lepoti, da zagleda občinstvo vse zagnjene lepote. *Jerebov* zbor »Jutro« je koncesija, ki smo jo storili našim malim podeželnim korom.

* * *

V petem zvezku nam podaje *Gerbič* „Mazurko“ iz Lvovske, pod Chopinovim vplivom stoječe dobe. Vse umetnosti popolnega izčrpanja besedila, značilne harmonizacije in ritmike ter spretne polifonije razgrinja pred nami *Adamič* v svojem sila težkem zboru „Vasujejo“. Kje in kdaj bomo slišali to delo? Dokler postavlja Glasbena Matica neokretnega mroža na oder namesto izbire gibčnih, dobro izšolanih, inteligentnih pevcev, menda nikoli. „Mamutizem“ ni nehal vladati med nami. On je tisti požrešni moloh, kateremu se žrtvujejo leto na leto hekatombe naših najboljših tvorb. *Premrlova* „Kdo je to“ je naivna otroška pesem; kot taka se bo priljubila morda prej nego *Adamičeva* „Ga—ga“, ki je pri vsej priprostosti dosti finejša, otrokom namenjena bolj kot poslušalcem kakor kot izvajalcem.

* * *

Prešernova nemirna „Kam?“ ne pusti našim skladateljem miru. *Gerbič* jo je pojmoval skoraj dramatično. Repertoire bari-tonistov je obogatil ž njo s hvaležno piečo. Lahkokrilo muzo v moderni koncertni toiletti zastopa *Hochreiterjev* III. klavirski valček. V tihe, sanjave prostore nas odvaja za pokoro *Hladnik* s svojo „Meditacijo“ za orgle. Obleka je sicer resna, primerna resnosti svetišča, vendar nikakor ne meniško-herensko. Lirično začenjajoča se povspne skladba do šumečega sijaja polnih orgel, da izzvani končno spet v nežnih zvokih — simbol vznemirjene duše, ki je v svetem hramu našla, kar je iskala — mir in ravnodušje!

Izza tujih odrov.

Nove operne predstave: *Gabriel Fauré*: „Penelope“ (Monte Carlo, lep uspeh. Frankf. Zeitg. 7/3. 1913 št. 66). — *Isidore de Lara*: „Drei Masken“ (Düsseldorf. Ne posebno posrečeno, Frankf. Zeitg. 8./3. 1913 št. 67). — *Gustav Charpentier*: „Julien“ (Pariz, Opéra Comique). — *Roderich von Mojsisovičs*: „Tantchen Rosmarin“ (Brno; slab uspeh). — *A. Wieniawski*: „Megae“ (Varšava). — *Mascagni*: „Isabeau“ (Dunaj, Ljudska Opera, brez uspeha). — *André Gailhard*: „Le Sortilège“ (Pariz, Velika Opera; začetniško delo). — *Walter Damrosch*: „Cyrano“ (Novi Jork, Metropolitan Operahouse). —

Hrvaško gledališče v Zagrebu obeta za prihodnjo sezono med drugimi novostmi tudi delo hrvaškega skladatelja *Berse* z naslovom: „Delfiški črevljar“. Dalje so na sporedu: *Wolf-Ferrari*, *Massenet* („Manon“ ali „Sappho“), *Puccini* („Fanciulla del West“). V proslavo *Verdijeve* stoletnice se bo pel „Othello“, za *Wagnerjev* jubilej pa „Tristan in Izolda“. Intendant *Treščec* se bavi tudi z mislijo, prirediti predstave v naravi. (Enak poizkus je pred kratkim v Pragi dobro uspel, kjer so predstavili „Prodano nevesto.“) V Zagrebu mislijo nekaj podobnega osnovati v Maksimiru. Opera se pripravlja tudi na turneje v Trst in Reko.

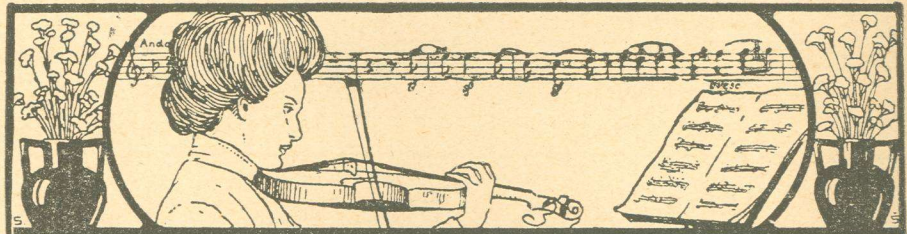
»Das Spielwerk der Prinzessin«, dramatična pravljica *Franca Schrekerja*, je bila pri prvi predstavi dne 15. marca t. l. na dunajski dvorni operi odklonjena. V Frankfurtu o./M. se je isto delo uprizorilo istega dne s posrednjim uspehom.

Balet »Zlatorog« pred kratkim umrlega *Ericha Wolffa* je imel pri prvotni predstavi v Češkem Narod. Gled. v Pragi uspeh.

Musorgskega opera »Boris Godunov« je napravila v Novem Jorku pod vodstvom *Toscaninija* velikanski utisk. Rabila se je obdelava partiture po *Rimskem-Korsakovem*.

Znamenita »Frankfurter Zeitung« piše v številki 36. z dne 5./2. t. l. med drugim sledeče o *Smetanovi* „Prodani nevesti“: „Man kann an Smetanas Oper »Die verkaufte Braut«, die gestern

neu einstudiert wieder auf dem Spielplan des Opernhauses erschien, so recht den Unterschied zwischen Popularität und Volkstümlichkeit demonstrieren. So leicht vergänglich alles ist, was nur der Trivialität der Masse schmeichelt und ihr zuliebe entstanden ist, so unzerstörbar ist das, was aus dem ursprünglichen Empfinden des Volkes quillt. Nationen, welche die heute so viel diskutierte „völkische Eigenart“ sich noch stark bewahrt haben, sind zwar politisch manchmal recht unbequem, aber in dieser besonderen Art der Produktion im Vorteil gegenüber solchen Nationen, die durch die Kultur nivellierter sind. Wir beneiden das tschechische Volk um diese Oper, die von der ersten bis zur letzten Note von einer immer wieder entzückenden Frische ist. Wir beneiden es, weil wir mit Kunst behafteten Deutschen so selten mehr den Weg zu natürlicher Volkstümlichkeit finden.“

Odmevi iz koncertne dvorane.

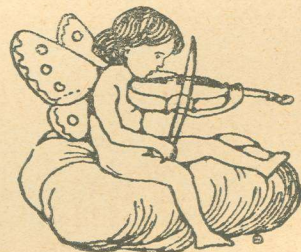
London in slovanska glasba. V zadnjih dveh mesecih pretekle sezone (maj in junij) je bila tu slovanska glasba posebno številno in častno zastopana. Ruski pianist *Joseph Lhévinne* je igral na koncertu »London Symphony Orchestra« pod Mengelbergovim vodstvom klavirski koncert *Čajkovskega*. Isti orkester je prednašal istega skladatelja 5. simfonijo. Dalje so se slišala sledeča dela: *Rimskega Korsakova* simfonija „Antar“ (pod Beechamom), klavirski koncert Poljaka *Stojowskega* in *Čajkovskega* 4. simfonija (pod Nikischem). *Emil Mlynarski* je dirigiral tri koncerte z izključno slovanskim programom. Zastopani so bili Mladopoljaki, Rusi (*Rimskij-Korsakov*, *Višnegradskij*, *Kalinikov* [Simfonija v g] *Čajkovskij* [Sérénade Mélancholique, Patetična Simfonija]) ter Čehi (*Novák* »V Tatri« in *Dvořákov* Violinski koncert). *Huberman* se je odlikoval v Beethovnovi Sonati op. 30/1 in v Mendelssohnovem koncertu.

Gališko Glasbeno Društvo v Lvovu je prineslo med orkestralnimi novostmi sledeče skladbe: *M. Karłowicza* simfonsko pesnitev „Stanisław i Anna Ośwrecimowie“, *Zeleńskega* Simfonijo a-mol, drja. *Jachimeckega* „Simfonsko Fantazijo“ in *Nowowiejskega* „Quo vadis“.

Novo latinsko mašo e-moll za mešan zbor in orgle, ki jo je zložil sedanji ravnatelj (nemškega) Filh. Društva v Ljubljani, *Rudolf pl. Weis Ostborn*, so izvajali 2. februarja t. l. na koru frančiškanske cerkve v Ljubljani z zelo dobrim uspehom.

Ševčikov učenec Zlatko Baloković je bil v Berlinu boter novemu violinskemu koncertu *J. Kryjanowskega*. „Signale für die musikalische Welt“ hvalijo v 2. oktoberski številki ljubeznivo delo in virtuozno igranje mladega interpreta.

Pri koncertih Orkestra Dunajskih Glasbenikov pod vodstvom *Oskarja Nedbala* bodo tekom letošnje sezone izvajali dve orkestralni novosti slovanskih glasbenikov, in sicer *J. B. Foersterja* suito „Shakespeare“ in *Glazunova* „Pesem usode“.

S knjižne mize in iz glasbene mape.

Skladbe in knjige, ki so došle uredništvu oziroma uredniku v oceno:

Die Jahrhundertfeier der k. k. Gesellschaft der Musikfreunde in Wien, Ein Rückblick. Wien, Selbstver. d. k. k. Gesellschaft der Musikfreunde in Wien 1913. (K 1.—, po pošti K 1.10.)

Dr. A. Faist op. 22: Deset cerkvenih pesmi za mešan zbor. Št. 1—3 Velikonočne. Št. 4—5 Binkošne. Št. 6—10 Marijne. Založil —. Ljubljana 1913. Založila „Styria“ v Gradcu, prodaja Kat. bukvarna v Ljubljani. (Partitura K 1.50, vsak glas K —.25.)

Anton Grum op. 8: Aleluja! 10 velikonočnih pesmi (9 slovenskih in Regina coeli) v čast Kristusu od smrti vstalemu zložil —. V Ljubljani 1913. Založila „Katoliška Bukvarna“. (K 1.20.)

Fr. Gerbić op. 49: 12 Pange Lingua — Tantum ergo — Genitori. IV. voc. inaequal. Auctore —. Labaci (Carniola) 1912. Sumptibus Librariae Catholicae. Katoliška Bukvarna v Ljubljani. (Part. K 1.80, voc. à K —.40.)

Stanko Premrl: Hvalite Gospoda v njegovih svetnikih! (Ps. 150.) 20 pesmi v čast svetnikom za mešani zbor zložil —. (Spominu † Gregorja Riharja. K petdesetletnici njegove smrti 1863—1913.) V Ljubljani 1913. Založila Katoliška Bukvarna. (Partitura K 2.40, glasovi à K —.60.)

Dr. Anton Faist op. 18: Marijne pesmi. Za mešan zbor zložil —. Ljubljana 1913. Založila „Styria“ v Gradcu, prodaja Kat. bukvarna v Ljubljani. (Partitura K 1.80, vsak glas K —.25.)

Geschichte der k. k. Gesellschaft der Musikfreunde in Wien. 1. Abteilung: 1812—1870 verfasst von *Richard von Perger*. 2. Abteilung: 1870—1912 verfasst von *Dr. Robert Hirschfeld*. In einem Zusatzbande: Die Sammlungen und Statuten. Herausgegeben von der Direktion der k. k. Gesellschaft der Musikfreunde in Wien. Druck und Verlag von Adolf Holzhausen. Wien, 1912. — (Cena ?)

Dr. Eusebius Mandyczewski: Zusatzband zur Geschichte der k. k. Gesellschaft der Musikfreunde in Wien. Sammlungen und Statuten zusammengestellt von —. Druck und Verlag von Adolf Holzhausen. Wien, 1912. (Cena ?)

Max Springer op. 27: Missa resurrexi (Ostermesse). In honorem immaculatae Conceptionis beatae Mariae Virginis. Für gemischten Chor und Orgel komponiert von —. Verlag der Bonifatius-Druckerei, Prag. (Cena ?)

Ant. Foerster: Cantica sacra. III. del. Cerkvena Pesmarica za moški ali ženski zbor. Priredil —. V Ljubljani. Založila „Katoliška Bukvarna“. 1912. (K 2.40.)

Ign. Hladnik op. 57: IV. Antiphonae ad Processionem in Commemoratione solemni Ss. Corporis D. N. J. Ch. ad IV et VI voces composuit —. Labaci. Sumptibus auctoris. 1913. (Cena ?)

Žiga Polašek in Josip Vedral: Slovenski mladini. Album 25 slovenskih pesmi za gosli s spremljevanjem klavirja. Priredila —. Izdala in založila Glasbena Matica v Ljubljani. 1913. (Partitura in vijolinski glas: K 3.—, posamezni glasovi po K —.30.)

Oskar Dev: Pastirica, Kanglica, Snegulčica. Trije samospjevi za sopran s spremljevanjem klavirja. Zložil —. Izdala in založila Glasbena Matica v Ljubljani. 1912. (K 5.—.)

Dr. Josef Bartoš: Antonín Dvořák. Kritická studie. (Kritické studie sv. 3). Redaktor a nakladatel Josef Pelcl. V Praze 1913. Sešit 1. (K —.32.)

Aug. Leop. Sass: Zum Problem der Violintechnik. Eine Anleitung um in kurzer Zeit eine gute Technik zu erlangen. Neue praktische Winke für Violinisten. Mit Bildern und Notenbeispielen. Leipzig. C. F. Kahnt Nachfolger. (M. —.60.)

Jos. B. Foerster op. 56: Stabat Mater für gemischten Chor und Orgel oder Orchester. Klavierauszug mit Text. Wien-Leipzig. „Universal-Edition“ Aktiengesellschaft. (št. 2657.) (K 3.60. no.)

Jos. B. Foerster op. 47: Träumereien. Fünf Klavierstücke Prag-Leipzig. Mojmir Urbánek. (In die Universal-Edition aufgenommen. Št. 2816.) (K 2.40.)

Vítězslav Novák op. 46: Erotikon. 6 Lieder für eine Singstimme und Klavier. — Písní pro jeden hlas a klavír. Wien-Leipzig. „Universal-Edition“ Aktiengesellschaft. (Št. 3144.) (K 3.— no.)

Vítězslav Novák op. 43: Pan. Tondichtung in fünf Sätzen für Klavier. — Báseň v tónech o pěti větách pro klavír. Wien-Leipzig. „Universal-Edition“ Aktiengesellschaft. (Št. 3355.) (K 6.— no.)

Vítězslav Novák op. 45: Exotikon. Kleine Suite für Klavier. — Malá suita pro klavír. Wien-Leipzig. „Universal-Edition“ A. G. (Št. 3356.) (K 3.—.)

Karol Szymanowski op. 21: Ilme Sonate pour Piano seul. Wien-Leipzig. „Universal-Edition“ Aktiengesellschaft. (Št. 3864.) (K 6.—.)

Václav Štěpán op. 6: Con umore. 9 Miniaturen für Klavier zu zwei Händen. — 9 miniatur pro klavír na 2 ruce. Wien-Leipzig. Universal-Edition A. G. (Št. 3958.) (K 2.40.)

Václav Štěpán: 12 böhmische Volkslieder (aus Erbensammlung) für Gesang und Klavier bearbeitet von —. 12 českých národních písně (z Erbenovy sbírky „Prostonárodní české písně a říkadla“) pro zpěv a klavír zpracoval —. (Deutsche Übersetzung von J. V. Löwenbach.) Wien-Leipzig. „Universal-Edition“ A. G. (Št. 3959.) (K 3.60.)

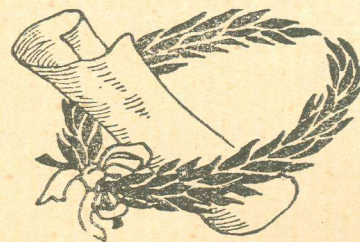
J. G. Mraczek: Elegie für Violine und Klavier. Wien-Leipzig. Universal-Edition A. G. (Št. 3979.) (K 1.20.)

Jos. B. Foerster op. 43: Nachtviolen. Vier Lieder aus dem Zyklus „Eine Liebe“ von Gustav Falke für eine Singstimme und Klavier. — Noční violy. Čtyři písně z cyklu „Láska“ napsal Gustav Falke, pro jeden hlas a klavír. Wien-Leipzig. „Universal-Edition“ Aktiengesellschaft. (Št. 4925.) (K 1.80.)

Ocene navedenih del prinesemo po možnosti.

Pariški mesečnik »Musica« (založba Pierre Lafitte & Cie, redaktor Xavier Leroux) je posvetil aprilski sešitek češki glasbi. (Cena fr. 1.—.)

Pjevački Vjesnik (glasilo „Saveza Hrvatskih Pjevačkih družtva“ in „Zveze slovenskih pevskih družtev“, Zagreb, 10 krat na leto, celoletno K 4.—) je prinesel v trojni številki 7—10 1. 1. (menda v zadnji številki tega glasbenega lista) med drugim članek *Frana Dugana* o dosedanjem delovanju *Fr. Ser. Vilharja-Kalskega* ki je letos obhajal svojo šestdesetletnico, dalje članek „važnost glasbe za odgojo“ kratek životopis hrv. glasbenika *Ivana Padovca* (ponatisnjen po „Naši Pravici“); omeniti je med drugim naznanilo „Jugoslovanskega glasbenega kongresa“, o katerem poroča M. M. Kongres bi se vršil prihodnje leto. Na njem bi se izvajala izbrana jugoslovanska dela in sicer vsako leto v drugem jugoslovanskem mestu. Obširno poročilo nahajamo v predležeči številki o proslavi petdesetletnice hrvatsk. pjev. društva „Kolo“ v Zagrebu. Pri slavnostih je bila zastopana tudi „Glasbena Matica“ v Ljubljani po 6 članih itd. Razen omenjenih člankov in poročil vsebuje zadnja številka Pjev. Vjesnika običajna poročila o glavnih zborovanjih in o delovanju pevskih družtev. — S to številko je menda ustavil list nadalnje izdajanje. „Pjevački Vjesnik“ je bil tudi glasilo „Zveze Slov. Pev. Družtev“. Kateri list si je zadnja sedaj izbrala za svoj organ — če ga sploh potrebuje —, nam ni znano.

Umetnikov življenje in stremenje.

Oskar Nedbal, skladatelj in dirigent Orkestra Dunajskih Glasbenikov, ter prof. **Hanuš Wihan**, bivši član Češkega Godalnega Kvarteta, sta bila odlikovana z vitežkim križcem Franca-Jožefovega reda.

Nikolaj Bernstein, glasbeni kritik lista „Peterburgskaja Gazeta“ v Peterburgu, pisec pri Reclamu izišle Rubinsteinove biografije, je bil v priznanje „občekoristnega glasbenega delovanja“ povzdignjen v stan dednega častnega občana. Pač redka čast za glasbenega kritika!

Razni jubilejni in spominski dnevi. **Franc Schalk**, dvorni operni kapelnik, dirigent filharmonikov, vodja kapelniške šole na Akademiji, koncertni ravnatelj Pevskega Društva, je praznoval 27. maja t. l. petdeseti rojstni dan.

Igralec zagrebškega gledališča **Ignacij Borštnik** je praznoval tridesetletnico umetniškega delovanja.

Član slovenskega gledališča v Ljubljani **Danilo** je obhajal 35-letnico svojega umetniškega delovanja.

Eduard Napravnik je bil povodom 50-letnega delovanja kot prvi kapelnik peterburške dvorne opere imenovan za častnega člana konservatorija.

21. julija t. l. je preteklo 50 let, odkar je umrl za slovensko cerkveno glasbo velezaslužni skladatelj, organist ljubljanske stolne cerkve, **Gregor Rihar**.

Slavni dirigent Wagnerjevih oper **Hans Richter** je obhajal 70-letnico. Richter je bil najprej trobec na rog v starem „Kärntnerthor“-gledališču na Dunaju. Od leta 1875 do 1900 je bil kapelnik dvorne opere. Pozneje je deloval na Angleškem, pred nedavnim se je pa odpovedal vsemu javnemu delovanju.

Feliks Weingartner je obhajal svojo 50-letnico.

Pevska Jednota Moravskih Učiteljev je obhajala svoj desetletni obstoj. Leta 1907 so nastopili moravski učitelji tudi v Ljubljani in v Zagrebu.

Petdesetletni jubilej je praznovala „Beseda Brněnská“

Častni zborovodja Dunajskega Moškega Pevskega Društva **Eduard Kremser** je praznoval 10. aprila t. l. 75. rojstni dan.

Znani dunajski glasbeni pisatelj prof. dr. **Theodor Helm**, neumorni prvobornik za Wagnerja in Brucknerja, je obhajal 9. aprila 1913 70. rojstni dan.

Dne 2. maja 1913 je praznoval c. kr. dvorni plesni ravnatelj in bivši dolgoletni dirigent godbe polka Hoch- und Deutschmeister **Karl M. Ziehrer** na Dunaju 70. rojstni dan. Poleg številnih operet si je posebno s svojimi valčki (med njimi „Weaner Madln“, „Nachtswärmer“, Faschingskinder“) pridobil znano ime in priljubljenost.

Novi grobovi. Umrl je v Zagrebu 71 letni glasbeni učitelj in koralist v zagrebški stolni cerkvi **Ivan Nep. Strnad**, rojen Čeh. V stolnici je deloval celih 43 let.

Istotam je umrl **Josip Leustek**, glasbeni profesor in bivši zborovodja „Kola“ in „Slobode“.

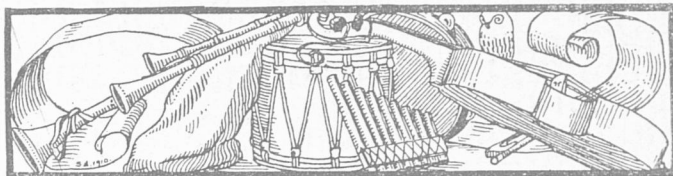
Umrl je 12. marca 1913 na Dunaju kapelnik dvorne opere **Jos. Bayer**, stvarnik specifično dunajskega baleta, čigar najznanejša dela so: „Die Puppenfee“, „Sonne und Erde“ in „Wiener Walzer“. Zlasti prvi balet se je uprizarjal skoraj po vseh večjih odrih sveta.

Virtuoz na cello **David Popper** je umrl, 70 let star, v Badenju pri Dunaju.

Feliks Draeseke je umrl 26. februarja 1913, 77 let star. Bil je znan kontrapunktik. Največje delo njegovo je mysterium „Christus“. Nazadnje je bil profesor kompozicije in glasbene zgodovine v Drazdanih.

Jos. Rih. Rozkošný, nestor čeških skladateljev, je umrl dne 3. (4.?) junija 1913. (Nekrolog in portret v števil. 6. 1913 gl. lista Věstník pěvecký a hudební“ in v števil. 10. 1913 „Hudební Revue“).

Dne 28. maja 1913 je umrl v Krakovu znameniti bivši južnaški tenor frankfurtske opere **Aleksander pl. Brandrowski**, izvrstni interpret Wagnerjevih partij, v starosti 53 let.

Pêle-mêle.

V odseku za krščansko izobrazbo je na letošnjem slovensko-hrvaškem katoliškem shodu v Ljubljani obširneje poročal prof. **Grafenauer** o leposlovju. Odsek se je koncem tega referata zedinil na resolucijo, koje 6. točka se glasi: „Kritiki naj se po možnosti podpisujejo s pravim imenom pisca.“ Zakaj samo „po možnosti“? Vselej in povsod! To bi bilo prav.

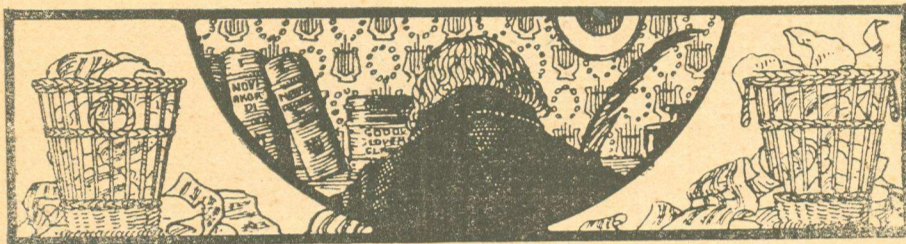
Novo koncertno dvorano za komorno glasbo s 400 sedeži je dobila Praga meseca oktobra. Založništvo **Mojmír Urbánek** je lastnik nove dvorane.

Štajersko Glasbeno Društvo v Gradcu odda, kakor oznanja v inseratu berlinskega lista „Signale für die mus. Welt“ 1913 št. 33, s 15. sept. 1913 mesto učitelja za klavir (spodnje in srednje razrede) in glasbeno zgodovino z letno plačo 1600 K, dokladami 300 K. Kaj pa zahteva to društvo od srečnega imetnika tega mesta? 1. 22 tedenskih ur pouka, 2. nemško narodnost, 3. absolvirani konservatorij, 4. tudi vseučiliško omiko (če mogoče filozofski doktorat!), 5. izpričevalo o uspešnem pedagoškem delovanju, 6. samstvo (!), 7. starost manj ko 30 let, 8. poučevanje eventualno tudi v zborovskem petju, v elementarni teoriji, harmonijoslovju, kontrabasu. Pri vsem tem pa se nastavi učitelj le za poskušnjo! — No, eno pa je razpisujoče ravnateljstvo vendar pozabilo. 9. pogoj bi moralo biti zdravniško izpričevalo, po katerem je kompetent zrel za sprejem v norišnico v Feldhofu. Kajti pri zdravi pameti se pač doktor phil. z absolviranim konservatorijem ne bo uklonil tako poniževalnim pogojem. Ker je, kakor se vidi, postalo Štaj. Glasb. Društvo v Gradcu sedaj nemško-narodno podjetje, ki ga bojkotirajo tudi na Nemškem radi nemilega ravnanja z učiteljstvom, in ki od Degnerjeve dobe tudi umetniško in pedagoško očitno nazaduje, je želeti, da poučujejo razni doktorji phil., ki so učitelji tega zavoda, le svoje somišljenike, jim enakovredne, visokokulturne učence. Če se ne motimo, je Štaj. Glasb. Društvo subvencionirano ne le po državi, temveč tudi po deželi. Slovenski poslanci bi imeli povoda, vprašati merodajne instance, kako opravičuje imenovano društvo svoje ekskluzivno stališče napram drugemu, v deželi živečemu narodu. Proč z nacionalnim šovinizmom, kjerkoli se dotika umetniških zadev!

Tvrčka Ricordi & Co. in Slovenci. Intendant hrvaškega narodnega gledališča **dr. Vladimír pl. Treščec** je na vest, da je milanska založniška tvrdka Ricordi & Co. prepovedala predstavo Puccinijeve opere „Madame Butterfly“ v slovenskem jeziku v Trstu, poslal šefu te tvrdke brzojavko, v kateri izraža svojo pripravljenost, odrediti, da se bo ena izmed italijanskih oper pela v Zagrebu v italijanskem jeziku, ako Ricordi svojo prepoved prekliče in dovoli predstavo imenovane opere v Trstu v slovenskem jeziku. Dr. Treščec je dobil od tvrdke Ricordi & Co. brzojavni odgovor, ki se glasi tako-le: „Prepovedujem vnovič predstavo

opere „Madame Butterfly“ v slovenskem jeziku. Ricordi.“ Gosp. Ricordi naj pridrži svoje opere zase, če zadene krivda res le njega. Nam se je namreč poročalo, da je Dramatično Društvo v Trstu izdalo lepake, na katerih se nahaja samo slovenski napis „Metuljček“ brez skladateljevega imena. Če je to resnica, bi imela tvrdka čisto prav. Naj se Slovenci vsled občutljivih opominov iz tujine vendar enkrat privadijo akuratese in poštenosti v zadevah avtorskega prava. To more le koristiti slovanskim skladateljem in založnikom, pa tudi našemu ugledu.

Novo »Dunajsko Koncertno Poslopje« (Wiener Konzerthaus) se je otvorilo meseca oktobra 1913. Na razpolago je velika dvorana (za 320 glasbenikov, 800 pevcev in 2100 oseb prostora, velike koncertne orgle [115 registrov]), srednja dvorana (za mali orkester in male orgle [24 registrov], 850 oseb prostora) in mala dvorana za približno 450 oseb prostora. Najemščina za en koncert znaša 600, ozir. 300, ozir. 200 K.

Listnica uredništva.

Vse nestalne cenj. dopisnike in skladatelje, zlasti pa one gg. avtorje, ki si želé presoje vposlanih, a ne sprejetih skladb, prosimo, da nam blagovoljijo naznaniti vselej kako šifro ali psevdonim, pod katerim jim moremo odgovoriti v listnici. Na vprašanja, katerih predmet utegne zanimati tudi širše kroge, odgovarjamo izključno le v listnici. — Č. g. poročevalce uljudno opozarjamo, da moramo rokopise najpozneje do 8. prejšnjega meseca imeti v rokah.

Stalne glasbene poročevalce za slovanske prireditve v Gorici, v Belemgradu in v Sofiji iščejo „N. A.“. Pogoje naznanja na zahtevo uredništvo našega lista.

Raznim gg. pošiljalcem. Vnovič in resno opozarjamo na to, da v bodoče premalo frankovanih pošiljatev absolutno ne sprejmemo več. Navadne, zaprte pošiljatve je frankirati do 20 gramov z znamko 10 v., od 20 do 250 gramov z znamko 20 v.

G. A. T. v S. Iz Vaše pesmi „In še vedno“ se nam „zgane“ bolj „davni naš spomin“ kakor „novo hrepenenje“. Iščite Svojo mladost; morda je pa vendar še za onim oknom? Dokler trgujete s „starimi spomini“, ne bomo odjemalci Vašega blaga. Tudi mi pozdravljamo!

Gorski v B. Vaš zbor „Domorodne iskricice“ ni prikladen za naš list. Po potrebnih popravkih ga lahko rabite v domačem krogu. Če želite „N. A.“ dobiti, jih blagovolite naročiti pri založništvu L. Schwentner v Ljubljani, a hkratu vposlati naročnino — 5 K (za pol leta), oziroma 10 K (za celo leto). Na naročila brez istočasne vposlatve naročnine se upravnništvo ne ozira.

„J. Dolenjsko“. Hvala za poročilo! Obljubljene ocene koncerta z dne 5. aprila 1913 nismo dobili.

G. P. J. v Litiji. Vi ste smatrali za potrebno, nekatere naših popravkov Vašega zbora „popraviti“. Vaši popravljalni želji se je seveda ugodilo, to tem rajši, ker obžalujemo, da smo sploh pilili Vašo skladbo, namesto da bi Vam jo dali koj na razpolago ali — po uredniško povedano — vrgli v koš.

G. Ivan M. v Gorici. Iz dopisa tvrdke Theyer & Hardtmuth, priloženega Vašemu pismu z dne 28. novembra 1913, razvidimo, da imenovana tvrdka aparata za pomnoževanje not, ki smo ga opisali v 3. št. XI. letnika, ne more več dobaviti. Raditega Vam priporočamo, da si daste poslati od tvrdke „Druckerei- und Verlags-Aktiengesellschaft vorm. R. Waldheim, J. Eberle & Co“ na Dunaju, VII, Seidengasse 3—9 vzorce notnega papirja, ki se da kopirati (Kopierbares Notenpapier). S pomočjo vsake kopirne stiskalnice si napravite lahko več iztisov notnega rokopisa. Drugi slični aparati (kakor n. pr. pisalni stroj „Nocoblick“) so nerazmerno dragi.

G. J. Z. Schloss Burgfrieden, (Tirolsko). Vašo „Pesem rudarjev“ smo prejeli. Obžalujemo, da Vam ne moremo biti na uslugo. Morda poskusite tudi to pot pri „Dom in Svetu“? Rokopis Vam je na razpolago.

»Razbibriga« v Pragi. Talent in kompozitorsko spretnost (zlasti v klavirskem stavku) dokumentujete brezdvomno s Svojo skladbo „Valse brillante“. A kako le morete rabiti themo, ki je podobna oni Faustovega valčka

kakor jajce jajcu? Kot transkripcija delo vendar tudi ni zamišljeno kar je razvidno koj iz druge theme, koje invencija pa tudi ni nič kaj izvirna (italijanski vpliv!). Uglasbitev Puškinove „Ja Vas ljubii“ nam je ljubša. Pravilnost deklamacije ruskega teksta se pa odteguje naši sodbi. Zelo bi nas veselilo, če se oglasite kmalu s kakim drugim delom, ki bo, kakor menimo, gotovo primerno za naš list. Poklon!

„Assiduus“ v Sisku. Vaš „Galop“ sicer ni „navaden“, a nenavaden tudi le v toliko, da ni --galop! Sekstne vrste v obeh rokah otežkujejo izpeljavo, ne da bi skladba ž njimi pridobila. Dandanes, ko tudi virtuoza ze davno ne mikajo več, se jih varujemo kakor obležanega blaga. Prvi del trodelne oblike je pa v resnici „navaden“ v n a v a d n e m zmislu besede. Žalibog nič za nas! Morda kaj drugega?

M. K. v Gorici. Vaša „Elegija“ in zbor „Zvečer“ sta v tej obliki indiskutabla, dasi ni dvomiti, da tiči za njima talent. Hočeta biti velemoderna, pa sta na mnogih mestih naravnost absurdna. Ne pomaga nič: „Kein Meister fällt vom Himmel!“ Wolf — Hugo Wolf namreč — mojster Wolf je to vedel dobro; zato se mu je tudi posrečilo, najti pravi muzikalni izraz za Reinickovo pesem, ki se začinja s citiranim verzom. Tudi mojster Wolf ni padel z nebes. Tudi on ni nehal, učiti se vedno in vedno iznova ob delih svojih vzgledov. Raditega si upamo, isto priporočati tudi Vam navzlic Vašemu prepričanju, da so naši skladatelji v primeri z Vami le sami — začetniki. Dal Mi se celo drznemo, Vam uljudno predlagati, da se bavite prej temeljiteje s harmonijoslovjem in oblikoslovjem, predno komponirate veliko zasnovane skladbe in uničujoče kritizirate dela naših skladateljev, ki niso tako genialni, da bi bili mogli izhajati brez solidne teoretične podlage. Začetek obeh skladb je sprejemljiv, ostalo skrajno zmešano, torej, kakor pravite, za naš „kulturni koš“! Ponovno Vam pa priporočamo več spoštljivosti napram očem urednikamučenika. Vaša pisava je tupatam nepravilna, skoraj povsod pa, kjer se poslužujete bolj kompliciranega harmoničnega aparata, za navadne oči nečitljiva. Takih nemarno pisanih rokopisov v bodoče ne preberemo več.

A. K. v Špodnji Šiški. „Brambovska koračnica“ je prenavadna za naš list. Muzikalne nadarjenosti Vam ne odrekamo. Negujte dobro, pred vsem klasično glasbo in učite se principalnih naukov harmonijoslovja. Nepravilnosti, kakoršne se nahajajo n. pr. v 17., 19., 34., 36. taktu koračnice in v 15., 16. taktu trija pričajo, da delate samo po posluhu. Torej temeljit začetni pouk! Potem Vam radi pregledamo zopet kako skladbo.

A. K. G. v V. Glasbeni pravopis Vam je še s sedmimi pečati zapečaten knjiga. Dokaz: zbor „Vasovavci“, ki ima sicer marsikatero mično posameznost, vmes pa razen ortografskih napak nebroj harmoničnih nasilstev. Mnogo bolj posrečen se nam zdi mešani zbor „Pesem“. Zlasti nam ugaja priprosti melodični domislek. A ker pišete tudi Vi očitno bolj po okusu kakor v zavesti, kaj in zakaj tu zapišete, je seve tudi tu marsikatera reč nepovoljna. Morda Vas g. Adamič opozori na glavne napake, da jih popravite. V popravljeni obliki bi zborček eventualno sprejeli. Nemogoči so zlasti takti 17., 35., 36. (Poslužite se v 35. taktu predvzetka (anticipacije) e v basu, da se izognete odprtim kvintam).

V. v Trstu. „Oj dobro jutro, Marica“ je sicer zelo „skromen obolus“; a če je Vaša Marica ž njim zadovoljna: dobro. Mi pa ne moremo biti. Stvar je popolnoma neporabna. Ker nas je ob prečitanju Vaše pesmi kar treslo mrazu, je morala služiti za podkurjavo naše uredniške peči. Tolažite se torej z zavestjo pridnega moža, ki je pomagal greti mrtve prste ubogega urednika, nezmožnega več zapisati vse „hibe in napake“, kojih je toliko, da bi napolnila njih navedba skoraj celo številko našega lista.

Ostale g. in gdčne, ki so nam vposlali skladbe v presojo, prosimo uljudno potrpljenja. Povodenj imamo v hiši. Neumorni in smrtnopogumni potapljalci smo sicer in pretrpimo v tem pogledu primeru s pridnimi nabiratelji biserov ceylonskega obrežja; a pristnih biserov je malo, in kakor znano, je dragocena Meleagrina margaritifera živalica, ki se je nalovi v večji množini in zaželjeni kakovosti šele spomladi. Do 1./2. številke prihodnjega letnika se bomo pa gotovo rešili vode ter naznanili, koliko smo našli biserov in kje.

Prvi številki prihodnjega letnika bosta priložena **kazalo in imenik**. Tudi prva številka bo imela tako v glasbenem kakor v literarnem delu najmanj dvojni obseg, da kolikor moči hitro popravimo zamudo, ki nam jo je povzročil tiskarski štrajk.

Vsebina: Emil Hochreiter: „Oljki.“ (Tematična analiza z notnimi primeri. — Dr. Pavel Kozina: Kako sem poučeval petje. — Fran Gerbič: Čigav je napev „Barčica po morju plava“? — Koncerti. — Muzikalne in književne novosti. — Glasbena društva. — Slovenski glasbeni svet. — Naše skladbe. — Izza tujih odrov. — Odmevi iz koncertne dvorane. — S knjižne mize in glasbene mape. — Umetnikovo življenje in stremljenje. — Pêle-mêle. — Listnica uredništva.

